

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hosszunk mesel gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pözekek a kiadóhivatalhoz czímzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel. Arjegyék ingyen és bérmentve. Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utányomási jog fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TELEFON: József 40-66.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. — ix.	519
Hensch Árpád + — Schöndl József	520
Az épületbiztosítások. — Balogh Bálint	520
A tehóautomobil az amerikai farmokon. — Rothmeyer Imre	521
A téli gazdasági iskolákról. — Tar Gyula	521
Az okszerű dohánytermelés kellékei. — Szücs János	522
Könyvismertetés	522
Kérdések és feleletek	523
Kérdések: Természet, munka és tőke. M. A. — Burgyonaszár takarmánynak. F. Z. — Őszi baraczk tiltetés. Dunántuli. — Rózsafültetés. H. A.	
Feleletek: Northon-féle kut a zöldseges kertben. Balogh Bálint. — Egy évesnél régiebb széna. Sterk Dezső. Rózs alá sekélyen vagy mélyen szántunk? Bakoss László. — Szücs János. — Trágya a here után vetendő buza alá. B. koss László. — Szücs János. — Luzerna őszi vetése. F. Z. — Kertberendezés. Balogh Bálint	
Aprók	524
Hírek	525

SZEMLE.

(Időjárás és a gabonaáralakulás. — Pöttermésbecslés. — A Köztelek kedveskedése. — Vélemény a gazdasági egyesületek mint expositurákról. — A husdrágaság emelkedésben a világpiacokon.)

Szomoru időjárás az amugy is megkészt aratás idejében. Borult és esős napok s bolondító néha a nap is, ha 5 percze kibuvik a felhőlepel alól. No most már »hulljon a lepel«, ez a kíván-sága minden gazdának.

Hogy persze, a börze tekintetbe se veszi az árviz, a termés és aratási károkat az majdnem természetes. Jönnek a hamis termésbecslések s ezeknek védőszárnyai alá bujnak a spekulánsok, a kik különben máskor mitsem adnak a hivatalosra. Hogy milyen a helyzet a kis magyar Alföldön, arról szóljon e rövidke tudósítás:

»Dehogy csépeltem még, hisz 27-ig le sem lesz aratva (más évben Anna nap körül csépeltettem), még csak két olyan nap volt, melyen reggeltől estig lehetett dolgozni, mindennap van jóformán eső, de a szántás nehéz! Csak rontja a munkát az eső és késlelteti a beérést, buzám, ha sütné a nap, e hét végére beérne! Vannak olyan emberek, a kiknek 6—7 q rozsuk, vagy árpájuk van egy holdon, általában q számra kevesebb, de buza, rozs szebb szemü lesz. Árpá igen vegyes, van dértől megcsipett lapos sárga szem, van a melyik az esők alatt bujt ki, de ebből sok nem érett még, aratni meg kell.«

Hevesmégéből pedig ezt írja egyik régi, kedves előfizetőnk:

»Tegnapelőtti kártyámról lemaradt azon tuda-

tásom: hogy f. hó 6—7—8 iki novemberi hideg eső után a buzákat meglepte a fekete rozsda! A szemek kiapadtak, bőven lesz ocsu. Qualitása sem lesz több 75 kg.-nál! A miniszteri jelentés mégis 39 milliót prognosztizál! Ezen optimizmus nagy kárt okoz a gazdáknak.

Az árpák, zabok lábón sárgultak meg. Az árpa a csomókban romlik, szalmája etetésre rossz lesz, mert fekete. A zab talpon áll még, ennek sárga a szalmája mint a kikirics, rossz lesz ez is téli takarmánynak. Minden nap esik, nem arathatni. Az árpát hordani kellene, de sáros a tarló, puha, nem lehet. A rozscsomók és jókor arathatott buzákéi is csirásak már. Szomoru aratás ez!

Bámulatos a börze magatartása! egy csöppet sem reagál a tömérdek árvizkár és rossz időre. Koronánkint kellene felszökni a buza árának ennyi kalamitásra! A mai gazdasági viszonyok között a gazdák 10—11 forintos buza árak mellett nem prosperálhatnak. Legalább is 16 forintnak kellene lennie, mint volt 1874-ben. Akkor 16 frt 50 kr.-on adtam el a buzát és a cséplési napszám csak 60 kr. volt. Ma pedig a triplája és a buza nálunk 10 frt. 30 kr.«

Pöttermésbecsléssel örvendeztetett meg benünket f. hó 19-én a földmivelésügyi miniszterium. Véghetetlenül örvendenünk kell, a buzgóságnak, ernyedetlen szorgalomnak és azon indokolásnak, hogy miért is adatott ki a „rendkívüli” becslés jelentés. A f. hó 12 én kiadott jelentés adatai már 7 én érkeztek be a miniszteriumba s azóta nagy változásokon esett át az ország. Bizony nagyokon és éppen azért szinte elszörnyűködtünk a végösszegeken, mivelhogy éppen a jelentés 32 megyéből nagymérvű áradásokat jelez és három köztük Arad megyének »az árvizzel borított, illetve beiszapolt területeken a károsodás mérve a víz teljes lefolyásáig, a járhatlan utak miatt meg nem állapítható s így ezen vármegyékre nézve újabb adatok hiányában a legutóbbi termésbecslés adatai állittatik be a kimutatásokba.« Így tehát az önbeismerés alapján a f. hó 19 iki a pöttermésbecslés adatait 25 vármegyében hiányosnak kell minősíteni, hozzávéve az uralkodott jégveréseket és az aratás körüli bajokat. Nem tulajdonítva az adatoknak jelentőséget, azokat igen röviden közöljük le.

Ezek szerint remélhető: buzából 5,415.375 k. hold területen átlag 7.22 q, vagyis összesen mintegy 39,081.000 b, rozból 1,880.492 k hold területen átlag 6.75 q, vagyis összesen mintegy 12,691.000 q, árpából: 2,112.752 k. hold területen átlag 7.66 q, vagyis összesen mintegy 16,182.000 q és zabból: 2,124.694 k. hold területen átlag 6.54 q, vagyis összesen mintegy 13,900.000 q termés.

Higyjük? ne higyük? No még sem hisszük?

A »Köztelek« megbotránkozik azon, hogy börtorkodtunk arra utalni, hogy ő rossz tanácsot ad a gazdáknak, midőn a gabona áralakulásáról szólva azt írja, hogy »lasciate ogni speranza« (mondjatok le minden reményről) nem lesz gabona áremelkedés. Furcsa, hát magában a Köztelek-ben nem azt replikálták földbirtokosaink, hogy másként állanak a bevetett területek, a termények s ezzel a termésbecslések is megváltoznak. És nem mindennek folyománya, hogy kevesebb a termés? Terméshiány mellett pedig jobb árak remélhetők, legalább ez volna a helyes logika és tendencia. Persze, hogy mit főznek ki a tőzsde boszorkánykonyháján, megmondani senki sem tudja. Pedig ha a Köztelek t. tanácsadó, cikkírójának védője foglalkozna közgazdasági dolgokkal és tanulmányozná a termésjelentéseket, melyek az országból jönnek és a helyszíneken is meggyőződne, miként mi és a külföldiek is és ha nyelvismeretekkel bírna, akkor nem állitana oly képtelenségeket, mint a multkori 54-ik számban, hogy mi siránkozunk a terméséken és a la hausse (és nem hossz) spekulálásra biztatjuk a gazdákat, a mivel rossz spekulátokat teszünk nekik. Mi csak azt írjuk meg, a mit tudunk és kötelességérzetünk ellen nem volt kifogás, de a t. olvasók és mindenkinek tetszésére bizzuk, hogy annyit használjon fel közleményeinkből, a mennyi tetszik. Mi sem a la hausse, sem a la baisse spekulációkban tanácsot nem adunk, nem adhatunk, mert nem kenyerünk. Kérjük tehát a jövőben a gazdáknak rossz tanácsot adott t. cikkíró védőjét, a gyanúsításokat ahhoz a czimhez eljuttatni, a melyet illet. De ne hozzánk!

Vonatkozással a Gazdasági Egyesületek, mint expositurák czimü, f. hó 6-án megjelent szemle-részletre lapjaink egyik tisztelője, a ki megyéjében a gazdasági egyesület oszlopos tagja, a következő levelet intézte hozzánk:

»Tisztelt szerkesztő ur! Nem mulaszthatom el, hogy a f. évi julius hó 6-án kelt 27. sz. b. lapjának »Szemle« rovatában megjelent »A gazdasági egyesületek mint expositurák« czimü pasztillájához őszinte szívből ne gratuláljak. Ugyanis abban olyan igazságokat tár fel, a melyek minden tekintetben a valóságnak megfelelnek. Eléggé sajnós különben, hogy ez így van! Mikor ezen pasztillát olvastam, nem tudtam eléggé csodálkozni azon, hogy olyan kitünően van tájékozva szomoru helyzetünkről, illetve akármelyikünk, a ki ebben él, nem bírhat jobb információkkal, mint b. lapja, a miért is csak ismételtlen örömmönnök adok kifejezést, hogy ezt a valóságnak megfelelően megirta.«

Az egész világ, ugy tudjuk, hiányt szenved szarvasmarhában. Ezen jelenség tehát nem speciális morbus hungaricus, mert ugy Német-,

Tisztelt Czím!

Van szerencsénk b. tudomására adni, hogy Állattenyésztési Osztályunk vezetője augusztus hó második felében, már az alpesi lehajtás megkezdésekor, Svájcba fog utazni több megrendelés foganatosítása végétt.

Azon t. Tagjaink tehát, kik ezirányu szükségletüket ezen alkalommal óhajtják biztosítani, sziveskedjenek megrendeléseiket minél előbb bejelenteni és ha az utazásban személyesen résztvenni akarnának, ugy ezen szándékukat is közölni kérjük.

Budapest, 1913 julius hó.

Kiváló tisztelettel

Lényeges behozatali kedvezmény.

Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete.

Angol- és Franciaországban, de s ez a bökkenő, az Amerikai Egyesült-Államokban, Ausztrália- és végül Délamerikában, főleg Argentínában is észlelhető ezen jelenség. Ausztrália nem bírja kiheverni pusztító szárazságát, Argentína ugyanolyan hármat, melyekhez még az állatbetegségek és járványok is hatalmasan járultak. Ausztrália több éven át elveszett a világpiacra nézve, Argentínában pedig a látszólagos tulprodukczió, a néhány év előtt kiütött Argentínai husláz jelenet, melyet az osztrák hajóstársaságok rendeztek, onnét eredt, hogy a félelem a járványok elől arra bírta a farmereket, hogy teheneket és fiatal állataikat idő előtt levágják. Beavatottak azt állítják, hogy 7—10 év fog kelleni, míg a normális állapotok visszaállíthatnak és kétséges, vajjon az angol, portugál, spanyol, olasz, svájci és bermudai szükségleteket fedezni képes lesz-e? Brazília e téren nem exportállam, Kanada éppen nem rossz, de csak igen jelentéktelenül jön számításba. Mexikónak több évi szárazsága és a forradalmi állapotok miatt nagyot hanyatlott. Oklahoma, Kansas és Coloradoba küldik sovány állataikat legeltetni. Az Egyesült-Államokban a népesség 1900 óta 26%-al emelkedett, míg a vágómarha-állomány ugyanezen időben 20% csökkent. Tehát husszükséglet állott be és a mézszárosok száma, a kik főleg borjuvágással foglalkoznak, 600%-al szaporodtak. A területi viszonyok az Unióban megváltoztak, parcellázták a területeket, a melyeket kis telepesek vettek meg. Azután törvények alkottattak, melyek későbbi telepítési czélokra reservált területeknek jelentettek ki. A nagy farmokat a telepesek váltották és váltják fel, a mi az állattenyésztés nagy üzemet megbénítja: Megvan a súlyos válság s úgy vélik odaát, hogy míg a kellő szaporodás be nem áll, addig ezen válság fenn is állandó. Ugy mondják 1919-ig s így tehát a kivétel előreláthatólag igen meg fog csappanni. 1913. II/28-t megelőző 8 hónap alatt csak 12.656 darabot, míg 1907/08. ugyanolyan hosszú időszakában 270.120 db. vittek ki. 1912/13-ban 4.709.047 font, 1907/1908. 8 hónapja alatt 175.806 640 font hus exportáltak s míg az import 1912/13-ban már 22.000 darab marha volt, addig 1907/08. csak 12.500 db. jött be az Unio területére. Néhány szempontot nem szabad eltevesztenünk, hogy a világ hus szükében lévén, a *hus drágább lesz*, melyhez azonban a drágább munkabérek is hozzájárulnak. Ha az Unio, de a délamerikai államok nevezetesen Argentína, nem iparkodnak állattenyésztésüket hatalmasan fejleszteni, úgy még nagyobb husdrágasággal fogunk szembeállani. De sohasem feledjük el, mondja ezt az amerikai, ausztráliai, délamerikai és európai egyaránt, hogy: »igazságtalan a földbirtokosokat, mezőgazdákat és állattenyésztőket a magas husárak miatt okozni; igazságtalan azért, mert az állattenyésztők és a hízalók maguk is igen sok esetben épen olyan áldozatai a viszonyoknak, mint a fogyasztók«. A gyengébbek kedvéért ezt leszögezzük. Hiányzanak e szövegből még az ipar és kereskedelem képviselői, a kik élnek a busás haszonon, mint hal a vízben. —ix.

Hensch Árpád †

A magyaróvári akadémiára kitűzték a gyászlobogót. E hó 17-én a hajnali órákban kidőlt egy értékes tag abból a tudós társaságból, mely a múlt század utolsó évtizedében a gazd. tudományok Alma Mater-ében tanította a gazdaifjúságot és tudásával, munkásságával hirt, nevet, megbecsülést szerzett szakoktatásunknak az egész nyugat előtt.

Nem egy családi körnek, nem egy gazdasági akadémiának, hanem egy ország gazdatársas-

dalmának gyászát jelenti a hír. Fájdalmas érzés kel e hír hallatára ezrek és ezrek szívében, kik szerencsések voltunk az ő világos, meggyőző, páratlan megfigyelőképességről tanuskodó, gyakorlati értéket és mély tudást eláruló előadásait hallgatni. De van-e gazda széles e hazában, ki ne forgatta volna kötetekre terjedő, alapvető munkáit? Ki ne hallotta volna a Köztelken, provinciális városok gazdasági egyesületében egy gazdasági előadását, melyen szenvedélyes tüzzel, ifju lelkesedéssel iparkodott közkinccsé tenni ama tudást, melyet buvárlatainak, tanulmányának folyományaként ihletett lelkében gyűjtött. Ki ne merített volna tudást abból a megszámlálhatlan szakcikkéből, melyek a gazd. szaklapok hasábjain megjelentek, mint az ő titáni munkaerejének tanúi!

Nemcsak a tudományokat szerette a lángeszű professzor, de nem kevesebb szeretettel csüggött a gazdaifjúságon. Mint az akadémia gazd. egyesületének tanár-elnöke, ébren tartotta, ösztönözte a fejlődő erőket. Szeretettel módorával, jószágos, buzdító szavaival úgy hozzá tudott férközni az ifjúság szívéhez, hogy benne sohse a »szigorú professzort«, hanem mindig a jószágos pártfogót és vezért látta.

A tudás, energia, szívjóság megtestesülése volt. Nagy megdöbbenéssel vettük a hirt, hogy 1909. év derekán elhagyta az óvári akadémia ősi csarnokait. Alig tudtunk beletörődni a gondolatba, hogy a gazdavidág új generációinak már nem ő fogja hirdetni a gazdasági tudományok legszebbikének ígét. Nem tudtuk elképzelni, hogy pihenni tudjon az a lélek, mely csak munkát és szakadatlan munkát ismert, hogy pihenni tudjon az az agy, melyben gondolat gondolatot kergetett. De örvendetesen tapasztaltuk, hogy ő továbbra is a gazdatársadalomé maradt. A földmívelési miniszter magához szölitotta s mint a miniszternek üzemi tanácsadója dolgozott tovább az ő nagy tudásának megfelelő téren. A szakirodalom pedig fentartotta az összeköttetést közte és a gazdavidág közt mindmostanáig, mikor a Végzet kiragadta őt körükből.

Schandl József.

Hensch Árpád Késmárkon, Szepesmegyében született 1847. okt. 26-án. Iskoláit szülővárosában, majd Budapesten végezte. Budapestre a jogi pályára küldötték szülői, de egy év után elhagyta a jogot és a magyaróvári gazdasági akadémiát végezte (1869—1871) kitűnő eredménnyel. Ezután egy évig a hallei egyetemre járt. Beutazta tanulmányozás céljából Németországot és Belgiumot, 1876-ban, mint gazdasági intéző, a kassai gazdasági tanintézetnél nyert állást, egyúttal a gyakorlati oktatás vezetője lett. Ugyanez évben vette nőül Kubick Emát, a kivel boldog családi életet hét gyermekkel áldotta meg az Eg. Kassáról 1880-ban a keszthelyi gazdasági tanintézetbe helyeztetett át, mint rendes tanár, hol a növénytermesztés, rétmívelés, növénytan és növénykórtan előadója és a magvizsgálóállomás vezetője. Titkára volt továbbá a Keszthelyvidéki Gazdakörnek és szerkesztette a gazdakör hivatalos Értesítőjét. Keszthelyről 1890-ben helyeztetett át, mint rendes tanár, a magyaróvári gazdasági akadémiához az üzemtani tanszékre. Itt is megszorodtak a különböző ágazatu tanszéki teendői. Az említett tárgyon kívül a közzgazdaságtan és az agrárstatisztika előadását bízták reá, később pedig az erdészettannal is kibővült előadási teendője. Mindezen nehéz munkák és feladatok mellett még titkára, később elnöke volt hosszú éveken át a Mosonvármegyei Gazdasági Egyesületnek. Mint akadémiai tanár lett tagja az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányának és tagja lett a kultur- és folyamermérvizsgáló bizottságnak is. 1908. aug. havában a magyaróvári gazdasági akadémia

igazgatójának nevezetett ki, honnan saját kérelmére az 1909. évben vonult nyugdíjba. Ezzel azonban a szakoktatástól csak mint előadó vált meg. A földmívelésügyi miniszter magához szölitotta s mint a miniszter üzemi tanácsadójának, különösen a gazdasági szakoktatás gazdasági reformálásában jutott gazdag tudásához méltó tér és alkalom. Eme munkájában akasztotta meg most a kérlelhetetlen Végzet.

Hensch Árpád munkái: »Az okszerű talajművelés elmélete és gyakorlata.« (Pályamű.) Kiadta a Magyar Természettudományi Társaság Budapesten, 1885-ben. »A szántás-vetésről«. Megjelent Kolozsváron 1887-ben és három kiadást ért azóta. »Általános és különleges mezőgazdasági növénytermesztés«, melyet Balázs Árpáddal írtak 1888-ban, II. kiadás 1889-ben. »Jelentés 1892-ben Magyarországon tett tanulmányutamról« (1894.) »Jóságberendezés és kezelés«. III. kiadást ért (1894, 1901, 1906). »Mezőgazdasági becslés- és előszámítástan« II. kiadást ért (1902, 1906). A »Földmívelés«-t Balázs Árpáddal írták (1896), mely egyúttal külön lenyomat »Magyarország földmívelésügye« című munkából. »Földmívelés« Az ezeréves magyar állam és népe című műhöz. Budapest 1896. A Pallas Nagy Lexikonba Hensch Árpád írta a gazdasági üzemtani részt és részben a növénytermesztési részt. A »Köztelek«-nek kezdettől óta munkatársa, 1897 óta üzemtani rovatának rovatvezetője volt. Szerkesztette a Keszthelyvidéki Gazdakör Értesítőjét. A »Közzgazdasági Lexikon«-ban megírta a mezőgazdasági részt. (1898) Munkatársa volt a »Mezőgazdasági Szemlé«-nek és az »Oesterreichische Landw. Wochenblatt«-nak. Cikkei jelentek meg a »Gazdasági Lapok«, »Gyakorlati Mezőgazda«, »Budapesti Hírlap«, »Gazdasági Mérnök«, stb. lapokban. Nyilvános előadásokat tartott a Pécsi Országos Gazdakongresszuson, a Közteleken több alkalommal. Az intelligens gazdák részére rendezett sorozatos szakelőadásokon, mint előadó, részt vett Pozsonyban, Sopronban, Székesfehérváron, Nyitrán, Győrben, Léván, Aradon és Komáromban.

Mint rendező közreműködött a budapesti 1885. évi országos kiállításon, mely munkájáért bronzéremmel jutalmazták. Ugyancsak bronzéremet kapott közreműködéséért a párisi 1900. évi világiállításán. A szegedi és pozsonyi országos kiállítások rendezésében is derekasan kivette részét.

Az épületbiztosítások.

Írta: Balogh Bálint.

A tűzkárbiztosítás legelterjedtebb ágazata az épületbiztosítás. Alig van ma már valamirevaló gazda, a ki legalább az épületeit jól-rosszul ne biztosítaná, ha másért nem, az önmegnyugtató kedvéért. Mert tény, hogy igen sokan azért biztosítanak, hogy »nyugodtan tudjanak aludni«. De az is igaz, hogy tűzkár esetén éppen az épületeknél szokott a kárfölvételek alkalmával a legtöbb panasz felmerülni. A biztosítóintézetek nem akarnak fizetni, vagy sok levonást csinálnak. Egyszóval ilyenkor a gazda szája tele van panasszal, hogy így, meg úgy, megcsalják. Ha azonban alaposan megvizsgáljuk az ügyet, megtaláljuk a baj kuforrását a rosszul, hiányosan földott ajánlatokban. Hogy tehát a károsodást elkerüljük, meg kell ismernünk azokat a szempontokat, a melyeket a biztosítóintézetek a kockázat megállapításánál követnek. Mert ha ezt ismerjük, akkor a kezünkben van a kulcsa annak, hogy miként kell a biztosítást jól megcsinálni.

Az épületeket általában két főcsoportra osztjuk: puha és kemény alépitményüre. Puha alépitmény a deszka, a sövényfonat és a vert fal,

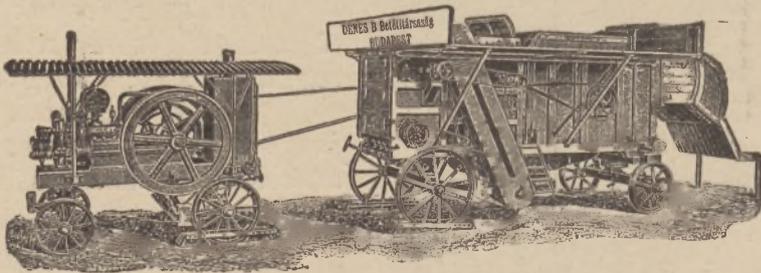
A közeledő cséplési időnyre való tekintettel felvívjuk a tisztelt gazdaközönség figyelmét, hogy mielőtt cséplőkészlet-szükségletét fedezné, okvetlen forduljon arajánlatért

DÉNES B. Betéti társaság-hoz, Budapest, V., Lipót-körút 15.
J. KRÁTKY gépgyár, PRERAU csász. és kir. udv. szállító vezérképviselőtélhez.

hol állandóan nagymennyiségben raktáron állanak a legkülönbözőbb nagyságu cséplőkészletek. — Ezek közül kiemeljük a raktárunkon lévő **30 HP. eredeti német gyártmányu**

MAGÁNJÁRÓ BENZINLOKOMOBILT,

mely egy 54" vagy 60"-os cséplőgépet, valamint nagyobb szabásu malmot képes üzemben tartani. A gép tökéletessége, sokoldalúsága és bámulatos olcsósága miatt ajánlatos annak minden gazdaság részére való beszerzése.

Kérje okvetlen képes árjegyzékünket és arajánlatunkat.

kemény a kő, téglá és vályog vagy ezeknek a keveréke.

A tetőzetet is ugyanígy fölöstják puha és kemény tetőzetre. Puha a nád, szalma, zsindely, deszka; kemény a pala, cserép, bádóg stb.

Ezek szerint számítják a biztosítóintézetek a díjakat. A puha alapépítményű és puha tetejű házak természetesen drágább díjosztályba tartoznak.

Jegyezzük meg azonban jól, hogy ha egy kemény tetőzetű épülethez egy puha tetejű van hozzáépítve s a kettő között tűzfal nincs, ez a körülmény az ajánlatban világosan kitüntetendő. Ilyenkor a biztosítóintézet az egész épület után a drágább díjat számítja. Megemlítem itt azt is, hogy a tűzfalon semmiféle nyílásnak lenni nem szabad. Ha tehát azon bármitéle szelelőlyuk, átjáró vagy más efféle volna, akkor az olybá veendő, mintha nem is volna tűzfal.

Az épületeket lehet teljes egészükben (építményi érték) avagy egyes rézsejtekben biztosítani. Így pl. a tetőzetet, az alépítmény éghető részeit stb. Mivel gyakran szolgálat vitára alkalmat, megemlítem, hogy a tetőzethez számítjuk mindazt, ami a padlástalaj felett van, kivéve a kőkéményeket és tűzfalakat. A padlástalaj maga még a tetőzethez számít, de már az összes alatta levő dolgok, tehát a gerendák, a stukatúrfont, ablak, padló stb. az alépítmény éghető részeihez tartoznak.

»Falrongálás« ma már egy intézetnél sem biztosítható. E helyeit azonban biztosítható a fal egy része (pl. egy méternyire a padlástalaj alatt.)

Legcélszerűbb, ha az épületet teljes építményi értékkel biztosítjuk. Tapasztalás szerint igen gyakran kiterjed a falakra is a kár. Hány-szor van rá példa, hogy megrepedezik, beomlik, úgy, hogy az épületet földig le kell rombolni. Ha ilyenkor csak a tetőzet van biztosítva, bizony még a legméltányosabb kárfizetés mellett is érzékeny veszteséget szenvedünk. A teljes építményi érték biztosításánál a biztosítótársaságok jelentékeny engedményt adnak, úgy hogy a biztosítási díj nem sokkal lesz több. Így pl. egyik biztosítótársulat díjtételei szerint ha egy 10.000 korona értékű cseréptetejű házat teljes építményi értékkel biztosítunk, fizetendő lesz 15 korona díj. Míg ha ugyanezen ház tetőzetét 3500 koronára, az alépítmény éghető részeit 1500 koronára s a falat 1 m. nyire a padlástalaj alatt 500 koronára biztosítjuk, 11 korona díj fizetendő. A különbség a díjban 4 korona, a biztosított összegben azonban 4500 korona.

Ha az épületben valamely iparüzem van, az is fontos a kockázat megállapításánál, tehát ez is bejelentendő.

Végül még megjegyzem, hogy legtöbb intézetnél biztosítható bérházaknál az elmaradó házbérvédelem is, természetesen külön ráfizetés mellett.

A teherautomobil az amerikai farmokon.

Írta: Rothmeyer Imre.

Milwaukee, 1913. július 7.

A drága munkabér és ennek emelkedésével párhuzamosan fejlődő gazdasági gépipar terjedését legjellemzőbben mutatja a gazdasági terményeknek és produktumoknak automobillal szállítása és e gépek használatának általánossága.

Az amerikai farmert mindenben a számítás, az üzleti érzék vezeti, ennek eredménye az, hogy mind a birtokos, mind a bérlő nemesak

megélhetését biztosítja józan számító és korszerű gazdálkodásával, hanem emellett szerez is. Ezen a korral haladó gazdálkodás eredménye az is, hogy különösen városok mellett, illetve környékén fekvő gazdaságok, különösen akkor, ha tejjgazdasággal, baromfityesztéssel, esetleg kertészettel foglalkoznak, a piacra kerülő produktumokat ma már nem igáserővel, hanem farm-automobillal szállítják. Ez ma már természetes is, mert itt a gépipar minden vívmányát alkalmazza a gazdaságban és emellett a teherautomobil teljesítő képessége viszonylagosan jóval nagyobb, mint az állati erőé és nincs kitéve az igás erő veszélyeinek, mint például baleset, elhullás, stb.

A napokban volt alkalmam Mike Martin Milwaukee környékén lakó birtokos szíves meghívására a gazdasága üzemében most beállított legújabb amerikai típusú és szerkezetű teherautomobilt üzemben látni s annak nagy teljesítő képességéről és praktikus voltáról személyesen meggyőződni.

A nevezett birtok a várostól 30 mélesre (1 méle = 1,6 km.) fekszik, naponta piacra kerülnek a tejjgazdasági produktumok, vetemények és baromfiak levágott és eleven állapotban. A jelzett termények szállítására eddig 6 lófogatot használtak s hat fogatból három a birtokon, három pedig a napi utteljesítmény felén bérelt istállóban állott s mellettük 6 kocsis volt alkalmazva. Így minden lófogat naponta 15 mélest teherrel és 15 mélest teher nélkül tett meg. Most a 6 lófogat munkáját 60 lóerős 5 tonna befogadási képességű automobil végzi. Egy-egy fogat naponta egy fordulót tett, az automobil kettőt, szükség esetén hármát is fordul s emellett felesleges a 6 kocsis tartása, miután a munkáját elvégzi egy gépész és egy segédmunkás. Az automobil átlagos sebessége az országuton 25, a városban 15 méles óránként. A piacra kerülő termények egy helyre hordatnak össze s így a felrakódás nem vesz sok időt igénybe.

Ottlétemkor az automobil reggel tejet és zöldséget, délután pedig 65 hordó káposztát szállított a piacra.

Most nézzük a kiadásokat. Az automobilnak egy-egy utjára kellett 18 gallon (1 gallon = 0,3785 dekaliter) gazolin és 3 gallon olaj. A gazolin ára gallononként 15 cent, az olajé 37 cent. Az automobil kerekei erős gumiból készültek és a hátsó kerekek szegesek, ami nemcsak a hordképességet emeli, hanem a nehéz utban a haladást is biztosítja. Az első kerék gummija 6 hónapig tart, ára 65 dollár, a hátsóé 4 hónapig és ára 135 dollár.

A kerekeken alkalmazott gummi drágasága ijeszt el sok gazdát a farmautomobil alkalmazásától, már pedig ez, ha kissé számolunk, nem oly drága. Mert az említett Martin számításai szerint automobilja havonta kb. 3000 mélest tesz meg, ez négy hónap alatt 12.000 méles, tehát egy mélesre esik 4 cent, vagyis tonnánként nem egész egy cent esik milenként. A modern farmautomobil szállítási költségei tekintetében sok függ a vezetőtől. Úgyes gépész, ha fizetése jóval több is, mint egy gyengébb tudásúé, jóval többet produkál. Martin nem alkalmaz gépészt 40 éves koron alul.

Az előbb említett feltételek természetesen csak a jó uton járó automobilocra szólnak, mert természetes, hogy dombos vidéken és rossz uton a költség nagyobb, átlagosan az

amerikai automobilgyárak szerint 20—22 százalékkal, mert több a gazolin-fogyasztás s hosszabb a szállítási időtartam. A kerekeken alkalmazott gummi tartósságában az eltérés annyi, hogy a hátsó kerekeken alkalmazott gummi nem négy, hanem három hónapig tart és akkor kell változtatni.

Az automobilnak óriási előnye az igásfogattal szemben, hogyha áll és nem dolgozik, nincs üzemköltség és hogy a piacra kerülő termények a lehető legfrissebb és legjobb állapotban kerülnek eladásra, tehát az áruk is magasabb. Martin számításai szerint dacára az automobil magas árának, annak alkalmazása igen kifizeti magát.

Itt megjegyzem, az amerikai gyáros a gazdának, illetve vásárlónak nagy előnyöket is ad, például a fizetés teljesítésénél, vagy pedig hogy 3—4 heti próbára adja a teherautomobilt, mikor is meg nem felelés esetén, nagyon kevés használati díjat számítva, a gépet visszaveszi.

A téli gazdasági iskolákról.

Írta: Tar Gyula.

Gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter programja egyik sarkalatos pontjával a »több termelés«-t vette fel. Azonban bármily mértékben is vannak meg a több termeléshez szükséges anyagi eszközeink, a jobb gazdálkodást s így a több termelést csakis úgy fogjuk tudni elérni, ha az anyagiakon felül megfelelő elméleti ismeretekkel is rendelkezünk. Ha pedig valakinek, úgy a kisgazdának van szükségük ismereteik gyarapítására.

Nekem, kinek már igazgatói állásából kifolyólag is a kisgazdákkal sok ügyes-bajos dolgom van, nekem, kinek már jóformán egyik kötelességem a kisgazdákkal érintkezni, igen sokszor szomorúan kellett tapasztalnom a kisgazdának sok tekintetbeni nagy elmaradottságát. Mikor 12 évvel ezelőtt, mint felvidéki ember, a Dunántúlra kerültem, már eleve örültem, hogy a vidéken milyen szép gazdasági előrehaladást fogok látni. Sajnos, keserűen csalódtam. Egyes kivételektől eltekintve, ott, hol még a kisgazdák régi rendszerű ekékek szántanak, régi faboronával boronálnak, hol az udvaron, habár egyszerűbb s jóformán alig valamibe kerülő trágyatelep nincs, hol az iskola által eladott páczolt búzát visszahozzák (mert azzal a faluba beviszik a »nyavalyá«-t), ott, sajnos, gazdasági tudásról nem beszélhetünk. E fentiek azonban csak kis részei azoknak a hibáknak, amelyeket tapasztaltam. Ott, ahol az egyes falvakban tengeri-, buza-, rozs-, árpa-, zab- vetésforgó járja, ott több és jobb termelésről addig nem lehet szó, míg népünk elméletileg is nem lesz kiképezve.

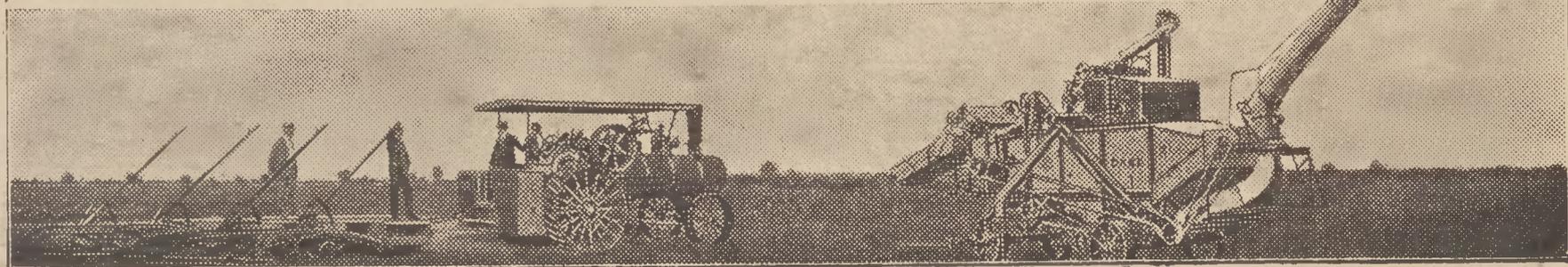
A nép gazdasági ismereteinek gyarapítására gróf Serényi Béla miniszter épp úgy mint elődei, a téli hónapokban egyes falvakban gazdasági előadásokat rendeztetett. Tagadhatatlan, hogy ezen előadások is mindenesetre hozzájárultak a gazdasági ismeretek nagymérvű terjesztéséhez. Serényi miniszter azonban egy nagy lépéssel tovább ment s az 1913. évi költségvetési beszédében is jelezte, hogy egyes községekben rendszeres, több hónapon keresztül tartó gazdasági előadásokat fog rendeztetni. Minthogy a miniszter beszédében a pápai földmives-iskolát jelezte olyannak, mely a tél folyamán ilyen iskolát fog tartani,

CASE

automatikus cséplők 8—10 munkással végzik azt a munkát, melyhez régi rendszerű cséplőknek 25 ember kell.

Magyarországba évek óta bevezetve!!

Vezérképviselő: HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. kerület, Üllői-ut 52/G.

most az iskola bevégezése után, azt hiszem, nem teljesíték felesleges munkát, ha az iskolák lefolyásáról és azok eredményéről nyilvánosan beszámolok.

A pápai m. kir. földmivesiskola a múlt évi december hó elejétől a folyó évi márczius hó elejéig Pápához közel fekvő két községben: Borsosgyőr és Kéttornyulakon rendezett téli iskolát. Az előadásokat az iskola igazgatója és tanári testülete tartotta. Egyik községben minden hétfőn és szerdán, a másik községben minden kedden és csütörtökön; eleinte este 5—7-ig, későbbben a tavaszi munkálatok megkezdése után 6—8-ig tartottak az előadások. Az esti órák tartásának az volt a célja, hogy a gazdák már a napi rendes munkák után azokon részt vehessenek. Egyik községben 48, a másikban 52 olyan hallgatója volt az iskolának, kik minden este megjelentek. Az előadások hónapoként felváltva a róm.-kath. és az ev. ref. iskolában tartattak meg. E termek világítását és fűtését a miniszter vállalta magára, később azonban a községi előljáróság és a nép fellelkedve az előadások tanulságaitól, a termék fűtését és világítását maga vállalta el.

Az előadások, szigorúan tekintettel a helyi viszonyokra, a gazdaság mindenféle ágából tartattak. Minden előadás után az előadottakat a gazdákkal megbeszéltük, sokan és sokszor kérdősködtek, úgy hogy az előadók és a hallgatók között minden egyes alkalommal élénk eszmecsere folyt, úgy hogy a hallottakat mindjárt el is sajátították. A növénytermelésből előadattak: a talaj keletkezése, alkotórészei, tulajdonságai, különös tekintettel a vidéken levő talajnemre. A szántás célja. A jó eke, annak részei, különös tekintettel a Sack-féle egytetemes ekékre, az eke vásárlásánál szem előtt tartandó szabályok. A különféle szántások (tarló, középmély stb.). A szántások keresztülvitele és azok megisméltése. Porhanyítók, porhanyítás. Fogasokról, a fogaslásról. Jó henger és hengerezésről. Kapálás, töltögetés, különös tekintettel a fogatos művelésre, ennek előnyei. Az istállótrágya, ennek fontossága. A trágyatelep, egy kisgazda részére megfelelő olcsóbb trágyatelep készítésének ismertetése. Az istállótrágya kezelése a telepen, kihordása és kezelése a szántóföldön (különös tekintettel a kupacok szétteregetésére). Emberi ürülék és komposzt. Műtrágyázás, annak fontossága. Műtrágyázási kísérletek. Különféle műtrágyák, légeny, — foszfor, — kálitrágyák, ezek alkalmazása. Műtrágyák vásárlásánál követendő szabályok. Műtrágyák elhíntése. A jó vetőmag és annak tulajdonságai. Termesztése, esetleges vásárlásánál követendő eljárások. Vetőmag előkészítése. Rostálás, triórózás pácázolás, ez utóbbinak bemutatásával. A vetési módok. Összehasonlítása a szóróvetésnek kézzel a géppel soros vetéssel. Különösen kiemeltük a vetőgéppel vetéselőnyeit. Kiszámítottuk, hogy a vetőgép 100 kat. holdnál 2—3 év alatt kifizeti magát. A gabonaművek, kapásnövények, fontosabb takarmánynövények általános jellemzése, a termelésükre vonatkozó főbb adatok különös tekintettel az illető vidék viszonyaira. Állattenyésztésből: A legfontosabb állati szervek és azok működése. Az átöröklés és annak fontossága. Tenyésztési eljárások (beltenyésztés, rokontenyésztés, javító keresztezés, vérujtás). A törzskönyvek szükségessége. A takarmány alkotó részei. Az emésztés munkájának lefolyása. Néhány a kisgazdára fontos takarmány ismertetése és a takarmányok előkészítése. Hogyan kell megállapítani a takarmányadagokat az egyes állatok részére? Legfontosabb szarvasmarhafajták rövid ismertetése. Milyen fajta felel meg legjobban a kisgazdának? Tehén és bika megválasztásánál mire ügyeljünk? Az életkor megállapítása 8 éves korig. Folytatás és hágatás. Vemhesség és a vemhes tehén gondozása. Ellés és az ellési teendők. A borju felnevelése

természetes és mesterséges uton. Az elválasztás és utána a helyes felnevelés. Legeltetés. Tehenek, igás ökrök, tinók és növendék-szarvasmarhák takarmányozása. Milyen testalkattal bírjon a jó fejős tehén? A tőgy jó és hibás alakjai. A tej alkotórészei. A fejés keresztülvitele. A tej kezelése és szállítása. A tejhibák. Vaj- és turókészítés. A lefölözött tej értékesítése. A tejszövetkezetek fontossága és haszna a kisgazdák szempontjából. A kisgazdára nézve fontosabb sertésfajták ismertetése. Milyen sertést tenyészessen a kisgazda? A magnak való sertés milyen legyen? A kanok számaránya. Párosítás, fiasztatás és a malacok felnevelése. A koczák, kanok és növendék-sertések takarmányozása. Sertéshizlalás. Milyen lovat tenyészessen a kisgazda? Mire ügyeljünk a lovak tenyésztésbe vételénél vagy vásárlásánál? A lovakat hogyan kell megvizsgálni? Az életkor megállapítása 8 éves korig. Milyen legyen a tenyésztésre szánt kanca és mén? Sárlás, fedeztetés. A vemhesség és a vemhes kanca gondozása. Ellés és ellés körüli teendők. A csikó szoptatása és felnevelése az elválasztástól a használatba vételig. A lovak és csikók takarmányozása és ápolása. Gazdasági berendezésből és általános tudnivalókból: Gazdaságnak felszerelése gépekkel. Munka- és költségmegtakarítás. A gépek vásárlásánál követendő szabályok. Vetésforgók, azok szabályai. A vetésforgókra áttérés. Munkás- és eszelőtörvények. Mezőrendőri törvény. Munkás- és segélypénztár. Új adótörvények. Az új adótörvény alapján elkészítendő jövedelmi mérleg. A kertészetből: A vidéken termelt kertitermékek ismertetése és gyümölcstermelés. Továbbá ismertetek a különféle szövetkezetek.

Az előadások lehetőleg mindig gyakorlati irányban tartattak. Tekintettel arra, hogy az iskola gazdasága a két községhez közel fekszik, az előadásokra átvittük az iskola gépeit és eszközeit, a különféle műtrágyákat, az állattenyésztésnél alkalmazni szokott kisebb eszközöket stb.

Az iskolákat márczius hó elején a pápai járás főszolgabírája jelenlétében zártuk be. A bezáró ünnepélyen minden község bírja egyszerű, keresetlen szavakkal mondott köszönetet a miniszternek, amely köszönetet annak idején hivatalos uton már elébe is juttattam.

Végül az iskola bezárása után alig két hónappal beszámolok az eredményről is. Eredmény van. Határozottan van. Ugyanis egy-néhány gazda már beszerzett egytetemes Sack-ekét, csinált trágyatelepet, csinált műtrágyázási kísérletet, az állatápolás és takarmányozás terén szép haladást tapasztalunk stb. Azonkívül mindkét községben megalakult a gazdakör a Veszprém vármegyei Gazdasági Egyesülettel szerves kapcsolatban.

Már csak hivatali állásom sem engedi meg, hogy a miniszter ez irányu s a nép gazdasági oktatására végtelenül fontos intézkedését méltathassam, de a miniszternek ez a rendelkezése az egész földmivelő népre oly nagy horderejű, hogy ha ez az intézkedés állandósíthatni fog, népünkre előre kiszámíthatatlan hasznot fog hozni s így közvetlen édes magyar hazánkra lesz áldásos. Isten adja!

Az okszerű dohánytermelés kellékei.

Irta: Szücs János.

A dohánymag termesztésénél kel'ene kezdenem. De mert ez még nem időszerű, erre még vissza fogok térni akkor, a midőn aktuális lesz. Most csak annyit jegyzek meg, hogy a faddi dohánybevaltó körzet részére a dohánymagot a hőgyézi uradalom termeli, szerénységem felügyelete alatt.

A dohánymag termesztése után a melegágyak és a dohánymag vetése, gondozása következnek, de ez is idejét multa ez évre, szóval nem aktuá-

lis, miért is a dohánytermelésnek ezen kiinduló pontjával csak röviden óhajtok foglalkozni.

A dohánytermesztés sikerének a jó anyamagon kívül a melegágyak mikénti elkészítése, az ágyakba elvetése s a kikelt palánták okszerű kezelése képezi.

A dohánytermelők és feles kertészek ne fukarkodjanak minél több melegágyat készíteni, hogy azonkívül miszerint elegendő palántájok legyen, nem szabad túl sűrűnek lennie. Azért a melegágyakba legezelszerűbb sorba vetni a magot és azt kikéleskor még meg is ritkítani. A sortávolság lehet 12—15 centiméter is. Ha tehát a palántákat úgy kezeljük, hogy egy csomóban 1—2 szálnál több ne legyen, akkor a palántánk nem fog fölnyurgulni, hanem erős, vaskos szára és a mi a legfőbb kellék, dus gyökérzete képződik, a mely biztosan meg is ered, de a mely künn a szabadban gyorsan is nő és megerősödhetik idejében, míg a száraz hónapok be nem álltak. Már most az ilyen erős, dus gyökérzet a talajba mélyebben hatolván le, a szárazságot könnyebben elbirja, vagyis a szárazság dacára nagyobb terméssel fizet a gyenge gyökérzetű, nyurga palántákból nőtt egyednél.

A dohány ültetése fajta szerint, különböző sortávolságban történik. A nagylevelű kapadodohány 80—90 cm. sor és 60 cm. növénytávolságban, míg a kisebb fajták, mint a kertidohány is, 45 cm. sor és 30 cm. növénytávolságban. Persze ezt lehet többé-kevésbé a szerint is módosítani, hogy minő trágyaerőben lévő talajba kerül. Ha jobb táblába jön, lehet ritkábbra ültetni, sőt ez indokolt is. Soványabb talajon viszont sűrűbben ültetünk. Vagyis szabályt erre se lehet felállítani, mint semmiféle növény termelésére, vagy talaj előkészítésére. Szokás úgy is ültetni a dohányt, hogy két-három sor, mondjuk 45 cm. (kerti dohánynál), egy sor pedig 60—70 cm. távolságu lesz, a honnét a három sor művelése akadály és kártétel nélkül végezhető (kacsózás, törés, gyomlálás).

Az ültetés ideje április vége, május eleje. Persze erre sem lehet kalendáriumi időt megszabni. Ha palántáink erősek és kedvező időnk van, olyan csepergős, esős, megkezdhetjük április 25-től kezdve, de sőt 15-től is, ha kellőleg felmelegedett a levegő. Ha azonban az eső késik, várhatunk május elejéig is. (Én az idén május 20-ika után fejeztem be az ültetést és mégis elég fejlett a dohányunk, sőt buja is). Az első kapálása az ültetése után 4—5 napra okvetlen megkivántatják. Kötött talajon még indokoltabb ez, mert a taposással a talaj légjárhatósága van megkötve, a mely nemcsak a talaj megcserepedését, hanem a hajszóvesség létrehozásával a talajvíz tartalmát is indokolatlanul vonja maga után. A kapálás tehát nem csupán gyomirtásra szükséges kellék, hanem a talaj légjárhatóságán kívül vizkonzerváló is. A kapálás annyiszor ismétlendő, a hányszor a talaj felületét az eső megcserepesíti, vagy ha a gaz teszi e munkát szükségessé. Ott azonban már hiba történt, a hol a gaz miatt kell kapálni. Ez már elkészt kapálás, a mi a termésben borszolja meg magát. A míg tehát a dohány a talajt saját levélzetével be nem árnyékolta, arra ügyeljünk, hogy a felülete folyton porhanyó legyen, mert csak így munkálkodhatnak, szaporodhatnak a növényzet tápanyagát előkészítő baktériumok. Mert ezek a bakteriumszakácsok tűzifa nélkül (melegség), épp úgy nem tudnak a növényzet táplálására eledelt főzni, mint a mi szakácsnéink. Ugy-e bár ezeknek is kell tűz, víz a liszt, hus és főzelék mellé, mert a nélkül nem képesek nekünk elkészíteni ételeket.

KÖNYVISMERTETÉS.

A motoros szántás. Tanulmány. Irta Páll Andor gépészmérnök, m. kir. felső ipariskolai tanár. (Különlenyomat a „Mezőgazdasági Szemle”-ből.) Mikor az igásökrök s igásló drágasága s a munkásnép nagy bére miatt a gazdálkodás

Hizott sertéseket,
levágásra való hussertéseket a bécsi
vásáron legelőnyösebben értékesít

SCHLEIFFELDER ÉS TÁRSAI
WIEN, ST.-MARX.

A szállítás és eladás mód-
zatai felől díjmentesen meg-
bizható és gyors felvilágosítás-
sal szolgál. Magyar levelezés.

anyagi zavarokkal kénytelen küzdeni, örömmel karol fel minden törekvést, mely az állati igavonóktól függetleníti és a kézi munkások számát leszállítja. Azért terjednek a szántógépek s azok tájékoztató, szakszerű leírása minden gazdára nézve kellemes és hasznos olvasmányul szolgál, így ezen füzet is, mely több szántógép rendszert ismertet tüzetesen, nagyon fontos művecske különösen azok számára, kik ily gépet óhajtanak beszerezni, mert a leírásból megismerik az egyes gépek hátrányait s előnyeit s megtudják belőle, hogy az ő különleges gazdasági viszonyaikhoz melyik rendszerű szántógép felel majd meg legjobban. Ajánljuk e tanulmányt t. olvasóink szíves figyelmébe. Tájékozásul megemlítjük, hogy a kétmozdonyos gőzekék közül Fowler, Case, Kemna, Ganz-Danubius, MÁV. gépgyár, Heucke, Burell-féléket, az ugynevezett járvaszántó gőzekék közül az Első Magyar Gépgyár, Case, Mac-Laren és Heucke-féle, a traktorok közül pedig Big Four, Stock, Caterpillar, Rekord I. H. C., Haut-Parr, Gibás, Nicholson-Schlick, Kőszegi és Titan-traktor van leírva és végül még a villamos szántás is ismertetve (Siemens-Schuckert), ezen füzetben.

Juhász Árpád sorbatrágyázási kísérletei „Rekord II.” vetőgéppel cím alatt egy nagyon sikerült, képekkel ellátott albumot adott ki a m. kir. államvasutak gépgyárának vezérigazgatója. Juhász tanár bevezető soraival is igazolja, hogy Erdélyben mily gyorsan terjed a sorbatrágyázás, mi természetes is, mert annak kézzelfogható s csengő pénzben kifejezhető haszna van. Mi is hívei vagyunk a sortrágyázásnak s a fent nevezett vetőgéppel, mely azt sikeresen tudja végrehajtani s azért igazi gyönyörrel élveztük azon 22 lapot, melynek sikerült képei minden szónál és számnál jobban érzékelik meg szemeink előtt azon különbséget, mely a trágyázatlan és a sorba trágyázott műveleti növények között a fejlődés egyes szakjaiban fennáll.

A budapesti ipari- és kereskedelmi munkaközvetítő intézet XIII. évi jelentése 1912 Szerkesztette az intézet igazgatója. Valóban gratulálhatunk ezen üdvös intézménynek buzgó s nagy terjedelmű tevékenységéért, melyről a terjedelmes füzetben beszámol. 12³/₄ évi fennállása óta 497,456 munkás helyeztetett el, ez elég szép rekord, e szám minden szónál szebben beszél. Ki az ipari és kereskedelmi ügyek iránt érdeklődik, az érdekekkel forgathatja e füzet lapjait, mert néhány nagyon fontos dolgról talál bennük szakszerű felvilágosítást, többek között ilyenek: A munkáskereslet apadása és okai. A tanonczhiány kérdése.

Háziasszonyokat érdeklő hat ügyesen összeállított könyvecske jelent meg a »Háztartás Könyvtára« című népszerű könyvtársorozatban, a melyet Kürthy Emilné a »Háztartás« című elterjedt asszonyújság szerkesztője állított össze. Gyurott tészták, kifőtt tészták, élesztős tészták, rétesek, torták, vegyes sütemények, édességek, czukorkák, fagyaltok, krémek, kocsonyák pályázatai beérkezett kipróbált ételreceptjeit tartalmazza a hat könyvecske és kiváló jó szolgálatot tesz mindazon háziasszonyoknak, a kik ezeket megvásárolják. A hat könyvecskét 120 korona előleges beküldése ellenében bérmentve küldi meg a »Háztartás« Magyar Asszonyok Lapja kiadóhivatala, Budapest, II., Margit-körút 5/b. Nem mulaszthatjuk el ez alkalommal kiemelni azon fáradságtalan buzgalmat, melyet Kürthy Emilné a magyar szakirodalom terén kifejt s oly lelkes apostola lett a háztartási tudományok terjedésének;

ezért a legnagyobb tiszteletet s elismerést érdemelte ki, nemcsak csekélységünk, de egész hölgyközönségünkől.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Természet, munka és tőke.

Az üzemtan szerint a jövedelmet három tényezőnek köszönheti a gazda és pedig: természet, munka és tőkének. Természet alatt értjük a talajt, az időjárást, csapadékot s ezzel összefüggő dolgokat; munka: 1. a vezetés, irányítás, kezelés, számadás stb. szellemi munka; 2. a szántás, vetés, aratás stb. erőművi munka. Végül a tőke azon pénzösszeg, mely az épületekben, gépekben, eszközökben, szerszámokban, állatokban, anyagokban és egyebekben s mint forgótőke az üzemre fordítatik. Nálunk a szántóli rendszert akarják behozni s a főtisztaság véleménye, hogy tekintve a földbirtokosnak tulajdonjogát a talajra, tehát azt, hogy az egyik tényező nagy része a »természet«, az ő birtokában van és tekintettel arra, hogy a másik tényezőt, a tőkét, kizárólag ő adta és adja, teljes joggal kívánhatja, miszerint a jövedelem $\frac{2}{3}$ -része az övé legyen, míg a harmadik harmad az egyenjogú harmadik tényező: a munka között osztandó fel és pedig egyenlő arányban a szellemi és erőművi munkát végzők között. Mondjuk például, ha a birtok tisztajövedelme 90.000 K, ebből a tulajdonosnak járna 60.000 K, a tisztikarnak 15.000 és a cselédségnek 15.000 korona. Helyes-e ezen arány? Esetleg mi a kifogás ellene? Mi volna a helyesebb megosztás? Kérek szíves választ e b. lapokban.

M. A.

Kérdés. Burgonyaszár takarmánynak.

Burgonyaszár használható-e takarmánynak s ha igen, mily állatfajjal lehet azt feletetni, tisztán vagy keverve és mily tápértékkel bír a burgonyaszár? Szíves feleletért köszönet. F. A.

Kérdés. Öszibarack-ültetés.

Lehet-e oly helyen őszzel öszibarackcsemetéket ültetni, a hol nyáron át öntözni nem lehet? Megjegyzem, hogy a fiatal fácskák télre gyenge szalmatakaróval lesznek ellátva. Talaj: homokos.

L. S.

Kérdés. Rózsültetés.

Lehet-e őszzel veszély nélkül rózsákat ültetni homokos talajon?

H. A.

Felelet. Northon-féle kut a zöldseges kertben, című kérdésre.

Konyhakertészeti szempontból elsősorban a kutak vízbősége jön tekintetbe, t. i., hogy elegendő vízmennyiséget szolgáltatnak-e a kertek öntözésére, másodsorban pedig fontos, hogy a kutak a kerthez, illetve a kert minden részéhez közel legyenek. A mi az első szempontot, a vízbőséget illeti, e tekintetben aggodalomra nincs ok, mert hisz a kérdéstevő maga is jelezte, hogy vízbő altalaja van, de meg a tapasztalás szerint ezek a leverős kutak minden talajon (homokszűrővel még homokos talajban is) kitűnően beváltak. Különben is, tehet kísérletet egy kuttal s csak ha ez beválik, akkor veresse le a töbit. Az, hogy ilyen módon több kuthoz jut, mintha egy nagyot ásatna, fölülte előnyös, mert az öntözésnél igen sok munkát megtakarít. Sőt így nagyon könnyen és czélszerűen lehet a kertet — bolgár rendszer szerint — csatornázni, a mi pedig az öntözésnek és a konyhakertészetenek a legelőkétebb módja.

Balogh Bálint.

Felelet: Egy évesnél régiebb széna című kérdésre.

A mezőgazdasági tankönyvek és szakszerű

kísérletek tanúsága szerint a szénát nem ezélszerű egy évnél tovább tartani, mert tápértékéből és izességéből veszít. Én saját házi tapasztalataim alapján ehhez megjegyzést fűzök. Ugyanis jó gazdától hallottam már, hogy »az avas széna nem rossz széna!« Különleges körülményeim pedig arra a kétségtelen tapasztalatra vezettek, hogy tultartás által az eredetileg rossz, etetésre csaknem alkalmatlan szénát is meg lehet javítani. Kizárólag folyómenti erdei szénám van, mely bizony csak olyan harmadrendű takarmányt ad. Ha a kaszálást a kedvezőtlen időjárás miatt halogatnom kell és a fű tulérik, elvéni, vagy ha sokszor renden ázik és színehagytottan, megfeketedve kerül boglyába, akkor én az ilyen szénát az első évben nem is kinálom a jószágaimnak, mert már tapasztalatból tudom, hogy nem eszik meg, csak kóstolgatják és nagy részét alomba pazarolják.

Ilyenkor úgy segítik a bajon, hogy a tulvéni, vagy feketére ázott szénát jól megszáritva külön boglyáztatom és vízmentesen letedve, kitaratom a második, esetleg harmadik esztendőre is. És az eredmény, illetve következmény meglepő. Minden tulás nélkül mondhatom, hogy fejős teheneim is szívesebben eszik ezt az avas szénát, mint a frissen száritott, legjobb új szénát s kárba csak az megy belőle, a mi esetleg megpenészedett. Tehát én azt tanácsolnám az igen tisztelt érdeklődőknek, hogy ha szénájuk kívánatos jó állapotban kerül be, azt etessék fel az első esztendőben, de ha van nélkülözhetően olyan szénájuk, melyet jószágai nem esznek szívesen: azt tegyék el tömött, jó boglyákba avasodni 1—2 esztendőre, mert a rossz széna az állás folytán jelentékenyen megjavul.

Stark Dezső.

Felelet. Rozs alá sekélyen vagy mélyen szántunk? című kérdésre.

1. Téves fölfogás az, hogy rozs alá sekélyebben kell szántani, mint a buza alá, mert ugy nagyobb termést fog az hozni. A szántással a talaj szerkezetét javítjuk s olyanná tesszük, a minő a növényzet gyökérfejlődésének legjobban megfelel. Már most, ha sekélyebben szántunk, mint azt a körülmények adta okszerűség megkívánja, a növény gyökerei is gyengébben fejlődnek ki s ezzel a gyengébb gyökérszettel nem tud annyi tápanyagot felszívni, mintha kellő mélységre megszántott talajban erőteljesebben fejlődött volna. Ebből önként következik, hogy a növény fejlődése sem lesz olyan kedvező, kisebb lesz a termés is. Azonban van a rozsnak egy speciális tulajdonsága és ez az, hogy frissen szántott földben nem kél és nem fejlődik olyan jól, mintha az a vetés előtt bizonyos ideig, a talaj és helyi viszonyok szerint 7—14 napig, ülepedett szántásba került volna. A meg nem ülepedett szántásban ugyanis sok lévő az üreg, több levegő van, mint a mennyit a rozs fejlődési viszonyai megkívánnak. Ennek a körülménynek megfigyeléséből levont téves következtetésből lehet talán magyarázni az ottani kisgazdák eljárását, de az, mint a fentiekben látható, semmi esetre sem helyes.

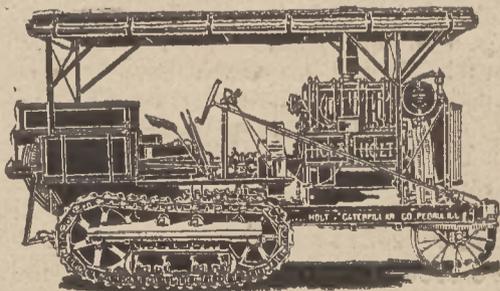
Bakos László.

2. A kisgazdáknál általában meg van az a téves nézet és szokás, hogy némely növényre reá fogják, hogy ennek vagy annak nem kell mélyen szántani. Így van ez nemcsak a rozsnál, de a tengerinél is. A dolognak pedig az a magyarázata, hogy némelykor a sekély szántásban is sikerül a termés, sőt néha jobban, mint a mély szántásban. Már most ha egyszer sikerül 10—15 évben az ilyen művelet, azt felállítják, mint alapot és terjesztik egymásközt, sőt unokáról uno-

A CATERPILLAR a legmegbízhatóbb, leggazdaságosabb üzemű egyetlen traktor, mely tartós esőzés után, mélyen felázott talajon vagy laza futóhomokon, sőt lápföldéken, hol kerekes traktor még csak megmozdulni sem tud, sőt ökör- vagy lófogat is csak sok bajjal vergődik át, fennakadás nélkül dolgozik.

A CATERPILLAR egyaránt beválik szántásnál, tárcsásboronák, aratógépek vagy más munkaeszközök vontatásánál és fuvarozásánál. * * * * *

HOLT CATERPILLAR COMPANY VEZÉRKÉPVISELETE, Budapest, V., Hold-uteza 15.

kára öröklődik az ilyen fogalom. Mert ám a paraszt abban a hitben van, hogy ő jobban érti a növénytermelés, talajmivelés mesterségét, mint az urak. Persze kivételek vannak, de ezen hitökről évtizedek kellenek, hogy eltéríteni lehessen, kézzel fogható argumentummal: a több termés. Hogy pedig némely évben miért sikerül a sekély szántásban is, vagy jobban a termés, ennek a fizikai magyarázata a következő: Ha a talaj felülete sekélyen van szántva, mondjuk 2—3" mélyen, itt tenyészik a baktérium fokozottabb mértékben. Minél mélyebbre megyünk annál kevesebbet találunk belőlük. Igen ám, de itt a felső rétegben is csak addig van a legnagyobb baktériumtenyészet, a míg a világosságon kívül meg van a kellő levegő és víz. Ha ez utóbbi elfogy, a baktériumflora is elhal. Tehát ha kommandóra esik az eső, akkor az ilyen sekély szántásban gyorsabb és bujább a növényzet fejlődése, a fenti okoknál fogva. De ha egy szárazság jön rá bizony nem lesz ott fele termés se, mint a mély szántásban. Másik előnye pedig a sekély szántásnak az, hogy a kikelt növény gyökérzete elébb jut a kemény altalajba s így jobban tud megkapaszkodni. De csak abban az esetben, ha az altalaj elegendő nedves, tehát szívós, a melybe a pálcát is letolhatjuk kissé. Minthogy pedig ritka évünk van olyan, a melyben a csapadék normális, ennél fogva kalászosok alá a 6" szántás a legindokoltabb. Mert ám a sekély szántásnak a tul bő csapadék is épp olyan ártalmas, mint a szárazság. *Szücs János.*

Felelet. Trágya a here után vetendő buza alá című kérdésre.

1. Here után búzát istállótrágyával trágyázott talajba vetni hibás eljárás lenne és pedig úgy termelői, mint üzemi szempontból. A here pillangós virágu levén, a gyökerein élő nitrogén-gyűjtő baktériumok (*Bacterium radicicola*) életműködése következtében a talaj nitrogéntartalma fokozódik, ha most még istállótrágyával is viszünk még a talajba nitrogént, ott nitrogénbőség keletkezik, a minek a következménye lenne a vetés tulbujja fejlődése, végső következményként annak megdülése. Üzemi szempontból pazarlást követnénk el, a mikor az értékes istállótrágyát olyan növény alá adjuk, a melynek az csak kárára s nem hasznára válik, mert a »minimumelmélet« alapján hiába adunk egyik növényi tápanyagból többet, ha azzal arányban nincs a többi szükségelt tápanyagok mennyisége. Ilyen esetben a műtrágyázásnak van helye, még pedig a foszfortrágyázásnak. Adjon kat. holdanként földjének 150 kg. szuperfoszfátot, szórja ki azt ősszel a vetőszántás előtt közvetlenül. Káliumtrágyaszükség nincsen, mert a buza nem káliigényes; annyit, a mennyire szüksége van, csaknem mindig talál a talajban.

Bakoss László.

2. A feltörtlőhere után a buza a legjobb növény, ha egyébként a feltörése tökéletes szántás képében történik. Mert mint kérdéstevő is jelzi, a lóhere nitrogén-gyűjtő növény. Persze ez az általános fogalom eddig. Pedig hát nem így van, illetve, hogy mégis így van, annak a magyarázata másvalami, ha bár a dologra teljesen mindegy. Fő, hogy utána a talaj termőerőben van. A lóhere csak közvetve nitrogén-gyűjtő. Mert első sorban baktériumot létesít, tehát talajoltásnak nevezhetnők helyes fogalom szerint. Mert hiszen azt a nagy különbséget, a mit a lóherével az utánajövő kalászosoknál elérünk, istállótrágyával sem bírnók előállítani. Nem csak azért, mert a friss istállótrágya után a kalászos megdül, mert ha meg nem dülne se produkálna annyi és olyan minőségű búzát, mint a here, hanem mert a lóhere tisztán nitrogénnel gazdagítja a talajt, míg az istállótrágya kálium, humusz és foszfor-savval is és pedig nem arányosan a növény egyéb kellékeivel. Innen van aztán a tulbujja fejlődés, a mi pedig a kalászosoknak káros. Lóhere után tehát kálival trágyázni, különösen kötött talajt, felesleges, sőt hátrányos is lehet. Ellenben foszfortrágyával kitünő termést lehet biztosítani. Tessék ennél fogva k. holdanként 150—200 kg. szuperfoszfáttal trágyázni meg a kérdéses herésföldet, ez untig elégséges a termés biztosítására, fokozására. *Szücs János.*

Felelet. Luczerna őszi vetése című kérdésre.

Hol tisztán vetik a luczernát és az éghajlat nem tulságos zord, p. o. a Bánáthban, Bácskában, szóval hazánk déli tájain, e mellett a talaj sem nagyon laza, hanem inkább kötött, melyben nem hat nagyon mélyen a fagy, ott, ha ideje-

korán vetik, ősz elején a luczernát, az a tél beálltáig kellőleg megerősödhetik s gyökereit elég mélyen bocsáthatja le a talajba, úgy hogy a kifagyás veszélye nem fogja takarmánynövényünket fenyegetni és legfeljebb a tulvastag vagy megkérgesedett felületű hótakaró alatti kipállás ellen kell majd azt megfelelő módon óvni. A védnövény a tél fagyja ellen nem sok oltalmat nyújt, azért azt annál is inkább el lehet hagyni az őszi vetésnél, mert ezzel szükítve levén a luczerna tenyészterülete, az nem képes oly jól fejlődni sem oly mélyre hatni, mint a tiszta vetésnél. Németországban több helyen előnyösen vetettek már ősszel luczernát, de hogy hazánkban eziránt tettek-e már kísérleteket, azt nem tudom; azonban mindenesetre jó volna, hogy ha több helyen megcselekednék, mert hisz ezzel a jövő évi takarmányhozamunkat növelnénk, hisz így az első esztendőben is adna legalább három kaszálást a luczerna. *F. Z.*

Felelet. Kertberendezés című kérdésre.

A szépen befásított gyümölcsöskert fáit vétek volna kiritkítani azért, hogy ilyen módon a kert egyszersmind zöltségtermelésre is fölhasználható legyen. A tapasztalás ugyanis e téren is megmutatta már, hogy egy rókáról két bört nyuzni nem lehet. A megritkított fák még mindig sok árnyékot csinálnának s nem csak a zöltségtermés mennyiségét befolyásolnák, hanem a mi a piacra való termelésnél igen fontos, mindig később jutnánk értékesíthető zöltségfélékhez. Akkor tehát, mikor az árak az eladóra nagyon is kedvezőtlenek. A mai nehéz munkásviszonyok mellett a konyhakert is csak nagyon intenzív megmunkálás mellett ad megfelelő hasznót, de ehhez föltétlenül napos hely kell. Nézetem szerint azonban az így nyert jövedelem meg sem közelíti egy teljes termőerőben levő gyümölcsös tiszta hozadékát, dacára annak, hogy a jövedelmezőség szempontjából az eredményt nagyban befolyásolhatják a helyi piaci viszonyok. Én leghelyesebbnek tartanám a gyümölcsöst változatlanul meghagyni s a fák alatt olyan zöltségféléket termelni, a melyek szeretik, vagy legalább is tűrik az árnyékot. Ilyenek: a téli saláta, sóska, spenót, feketeretek, torma. Félárnyékos helyen kitünően megterem a cukorborsó, hagyma, viaszbab.

Balogh Bálint.

APRÓK.

Noblesse oblige. Báró Harkányi Andorról van szó, a kinek Kiss János nevű fiatal gazdatisztjét hét hónappal ezelőtt, mint tartalékos behívták. A fiatal ember a szolgálat sanyarusága mellett folyton azon gyöttrődött, hogy elveszíti állását. Mint legényembernek, semmi alapja nem volt a bárótól azt a szívességet kívánni, hogy ily hosszú ideig helyettesítsék. Fizetését már négy hónap óta nem is küldték utána. Mily kellemes volt azonban meglepetése, mikor a minap szabadságot kapva, visszaérkezett az uradalomba s ott nemcsak hogy elmaradt fizetéséről kapta meg az utalványt, de a báró megbízásából, még havonként hetven koronával többet raktak elébe, hogy a „mostári keservek némileg enyhítve legyenek». A bárónak bizonyára csekélység az a négyszázkilenczven korona, melylyel meglepte egyik szorgalmas alkalmazottját, de ez a tapintat és figyelem mindenesetre olyan nemességre mutat, a melyet érdemes följegyezni.

Hajdina (pohánka) trágyázása, ha e növény, mint tarlóvetemény, közvetlenül a rozs után jön, mindjárt a rozs lekerülte után kell a talóra elhinteni a gyorsan ható műtrágyákat kat. holdanként ajánlható 2 q szuperfoszfát, 1 q 40%-os kálisót kihinteni és sekélyen alátakarni. Ilyen eljárás után, ha kellő csapadékot kap, a hajdina jól megterem, mint második termény s nem kell azért félni, hogy a talajt kiszárolja; kivált ha még, mint fejtrágyát, 60—70 kg. chilisalétromot adunk ott, hol nitrogéntrágyára szükség van. A hol azonban a csapadék elegendő, ne adjunk salétromot, mert a hajdina tulbujja lesz, megdül, lerogy és magot nem köt, csak folyton virágozik. Ilyen helyen csak akkor indokolt a salétromozás, ha csakis, mint takarmányt akarjuk a hajdinát termelni.

A városi szemét és háztartási hulladékok hasznosítása. A francia gazdák és földmívelők ezévi közgyűlésén M. Bocher érdekes előadást tartott a városi szemét és háztar-

tási hulladékok hasznosításáról, érdekesen világítva meg, hogy miként igyekeznek az európai kulturnemzetek ebből az értéktelennek látszó holmiból hasznót huzni. Előadásában Bocher körülményesen ismertette a szemétnek és hulladékoknak Franciaországban, Angliában, Belgiumban, Németországban, Svájcban, Ausztriában és Amerika egyes nagyobb városaiban divó hasznosítási és feldolgozási módszereit és eljárásokat, kiemelve, hogy ebben a kérdésben, a hasznosítást illetően, főleg Németország és Belgium vitték a legnagyobb tökélyre a szemét és hulladékok különböző anyagainak elválasztási módját és értékesítését, úgy hogy a belga és német agrikulturna hatalmas fejlődését és rekord-terméseit éppen ennek köszönheti, holott ezzel szemben a többi országokban inkább ipari feldolgozással igyekeznek az egész tömeget feldolgozni és értékesíteni. Liège-ben a szemét és hulladékok mezőgazdasági célokra alkalmas részeit 500 méter hosszú és kellő mélységű gödrökbe hordják össze és ott naponként mésztejjel (oltott mésszel) öntözik meg a behordott réteget, a mely — időnként átlapátolva és keverve — gyors felbomlásnak indul és érett állapotban a gazdák körében föltötte dicsért és előszeretettel használt trágyául szolgál. Berlinben és vidékén a gödrös talajok feltöltésére és tözeges talajok trágyázására használják a szeméteket; Charlottenburgban ellenben már a házakban három részre osztályozva különítik el s egyik részét, a konyhai hulladékot, sertések takarmányozására használják föl, másik részét (rongy, vas stb.) kereskedőknek adják el, a többit (a hamut és salakot) pedig szintén feltöltési célokra használják. Kölnben és Majna melletti Frankfurtban a városból kihordott szemétnek erre alkalmas részét ugyancsak trágyázásra do'gozzák fel és adják el a gazdáknak, míg ellenben a svájci nagyobb városokban, Zürichben, Genfben, Baselben stb. a szeméteket elégetik és az égési maradékot részben trágyázásra, részben feltöltési célokra használják föl, míg ellenben az elégetésközben nyert gázt, energiát és egyéb anyagokat világítási és ipari célokra fordítják.

A fák és a villámcsapás. Az utóbbi hetekben elvonuló zivatarok ismét számtalan példát nyújtottak arra, hogy a fák alá menekülő embereket rendszerint agyonsujtja a villám. Ugy látszik, még mindig nem méltányolják kellőképpen a rég idők óta gyűjtött tapasztalatokat és sokan akadnak, a kik egyenesen belerohannak vesztükbe. Nagyvárosokban általában véve ritkán fordul elő villámcsapás, valószínűleg azért, mert a felhők elektromossága számtalan alkalmat talál a csendes kiegyenlítésre. A magasan kiemelkedő építményeket, mint például a templomtornyokat, kéményeket is megkíméli, noha ezeknek legtöbbször villámhárítóval is el van látva. Bizonyult tény, hogy a táviró- és telefonhuzalok a nagyvárosokban nem hogy fokozzák, sőt ellenkezőleg, csökkentik a villámcsapás veszélyét. A ki tehát zivatar idejében egy táviró- vagy telefonhálózattal borított házban tartózkodik, meglehetősen biztonságban érezheti magát. Éveken át tett megfigyelések bizonyítják, hogy a villámcsapások száma a zivatar tartamához viszonyítva jelentékenyen csekélyebb olyan helyeken, a hol a táviró be van rendezve, mint olyan helyeken, a honnét hiányzik; továbbá, hogy a villám-tól sújtott lényeket sohase érte a távbeszélő vezeték közelében a szerencsétlenség. Ezeket a megfigyeléseket számosan megerősítették már. Ellenben másképpen alakulnak a viszonyok az országutakon meg a falvakban: itt sokkal nagyobb a villámsujtás eshetősége és a szabadban tartózkodó emberek sokkal jobban ki vannak téve a veszedelemnek, mint azok, a kik zárt helyen tartózkodnak. A legnagyobb veszélyben természetesen azok forognak, a kik a zivatar idejében fa alatt keresnek menedéket. Ebben az esetben a fa minemisége, valamint a talaj alkotórészei is fontos szerepet játszanak. A villámcsapás iránt légfogékonyabb a nyírfák és a tölgyfa, a szilfa, míg a fenyőfa kevésbé fogékony, a bükkfa pedig még kevésbé. Mint a tapasztalatok bizonyítják, sok függ attól is, hogy a fák egyenes sorban, csoportokban vagy erdőséget képezve állnak-e. Leggyakrabban az egyenes sorban álló fákat éri a villám s ezek közt is a nyárfák foglalja el az első helyet. A fenyőről azt tartja a néphit, hogy biztos védelmet nyújt, de ez a fölfogás téves. Nagyon elterjedt az a vélemény is, hogy zivatar idejében különösen veszedelemes az erdőben a tartózkodás, általánosság-

ban véve ez szintén nem igaz, mert a tapasztalat szerint zárt területen, egyenlő magas fák között is viszonylag ritkán fordul elő villámcsapás. Csak ott ólalkodik a veszedelem, a hol a fák közt nagyobb tisztások terülnek el vagy ott, a hol egyes fák jóval magasabbak, mint a többiek. Az erdőbe csapó villám azonban föltétlenül csak egy fát sújt, a melynek gyökerei aztán levezetik a földbe. Ebből meglehetősen állapítani, hogy a fák közt tartózkodó ember még az erdőben is kikerülheti a villámcsapás veszedelmét.

Avarfü (hanga) és erika kiirtására legalkalmasabb az erős trágyázás. Ha egy k. holdra 4—5 q Thomassalakot, 3—4 q kainitot és 1 q kénsavas ammoniakot teszünk, akkor hamarosan kivesznek ezen gyomnövények. A műtrágyák elhíntése előtt, ha csak lehet, óvatosan pörköljük le a gyomokat és a megmaradt tarlót éles kaszával, lehetőleg földszint vágjuk le s szántsuk fel a talajt sekélyen, azután hintsük ki a műtrágyákat. Használjuk a földet több éven át szántóföld gyanánt, akkor kipsztlulnak végleg a fentnevezett gyomok s minden veszély nélkül újból újabb vagy legelővé alakíthatjuk az egész területet. Természetesen, azon esetben, ha némi legelőre szükségünk van, az egész legelőnek csak bizonyos részét törjük fel egyszerre p. o. $\frac{1}{4}$ -részét, mert így 3 év multával mikor az utolsó negyedét is felszántottuk, már az első részleten új legelőt létesíthetünk.

Szénraktározás viz alatt A száraz szénraktározásnál a légköri befolyások alatt annyira szenved, hogy hőfejítő értéke hat hónap alatt körülbelül 25 %-kal csökken, azonkívül gyakran önmagától meg is gyulad. Nagyobb szénmennyiségeknek hosszabb időn át való raktárontartása az eddig szokásos beraktározó módok mellett nagyon káros. Ellenben viz alatt tetszőleges ideig fűtőértékének legkisebb csökkenése nélkül raktározható. Legújabbban az Omaha Electric Light & Power Company is 13.000 kilowatt teljesítményű telepe számára 350.000 korona költséggel oly szénraktározóberendezést létesített, mely három hónapi szén szükségletének megfelelően 10.000 tonna szenet képes egyszerre befogadni. A szén egy gödörben talál elhelyezést, melyben vízzel borítható. A szén a vasuti kocsikról megfelelő daru segítségével közvetlenül a széngödörbe rakható ki. Egy 50 tonnás kocsik kirakása husz percig tart. A szénnek a kazán rostélyához szállítása szintén erőművi uton történik; a szolgálat úgy van szervezve, hogy a széngödör állandóan töltve maradjon egy bizonyos megállapított szénmennyiséggel.

A gyümölcsfák fagyállósága Az idei abnormis tavaszi időjárás s az utótél által okozott fagykarak következtében kimaradt gyümölcstermés, illetve nagy gyümölcsdrágaság újra aktuálisá tette a gyümölcsfák és a virágzat fagyállóképességét, a mit ugyan eddigelé is többször tett vizsgálata tárgyává a természet-tudomány, de mindig a nélkül, hogy a kérdésre teljes világosságot derített volna. Az ok is igen egyszerű és kézenfekvő. Az eddigi vizsgálatok és kutatások ugyanis jobbra mind és teljességgel csak a virágra irányultak s így nagyon természetesen és érthetően az efféle kísérleteknek, sem tudományos, sem közvetlen gyakorlati értékük nem lehetett. Csak az újabbkori botanikai és növényélettani tudomány művelői jöttek rá arra a gondolatra, hogy e kérdésnél nem éppen a virág az, a mely kizárólagos szerepet játszik s Ewert professzor volt az első, a ki kísérletei során azt tette megfigyelés és vizsgálat tárgyává, hogy a virág egyes részei — s így különösen a virág- vagy himpor — mennyiben tudnak a tavaszi fagyoknak ellentállani. Ewert kísérleteinek tudományosan megállapított tanulságai pedig azt az eredményt adták, hogy a virágpór ellentállóképessége általában még az egyes fajtákon belül sem állapítható meg, mert ez a fontos képesség elsősorban a virág, illetve a virágpór fejlődési fokával van szoros összefüggésben. Ebből a megfigyelésből, illetve meghatározásból pedig csak az a fölötte érdekes következtetés vonható le, hogy még zárt, tehát aránylag sokkal jobban védett virágban a virágpór sokkal több és nagyobb kárt szenvedhet a fagy következtében, mint a már kinyílt virágban és pedig azért, mert a zárt virágban nagyrészt még teljesen éretlen állapotban van a virágpór. A kinyílt virág érett virágpórának a fagygal szemben való és a kísérletek során is észlelt ellentállóképessége hihetetlenül nagy; különösen nagy

azonban az alma virágának poráé, mert a tapasztalat az bizonyította, hogy egyes almafajták virágpóra még a —17,4 C fokos hideget is jól állta ki és annyira épségben maradt, hogy 75%-ka a virágnak megtartotta nemző-, illetve termőképességét. Egészen tulabnormis, csikorgó és zimankós hideg kell tehát ahhoz, hogy az alma virágpóra kárt szenvedjen. A szilva virágpóra már kevésbé ellentálló, — de ugy az alma, mint a szilva virágpóra sokkalta jobban ellentállnak a fagnak, mint a cseresznye, a körte avagy a meggy virágpóra. Am a virágpórál sokkalta érzékenyebb a fagyok iránt a virágnak egy másik alkotó része, a bibe. A virág-bibék ugyanis, a tapasztalat tanúsága szerint, már olyan esetekben is megbarnulnak és tönkremennek, a mikor a virágpórban a fagy semmi kárt sem tesz. Sok bibije és csinja-binja van tehát a fagykarak megítélésének, úgy hogy a laikus alig tud a dologban eligazodni, mert a tudományos megállapítások csak tudományos értékkel bírnak s a gyakorlatnak kézzelfogható hasznót nem nyújtanak, sőt még a védekezésre sem szolgálnak újmutatással; — legfőkébb a fagykarak után néhány nap múlva csak következtethetünk arra, hogy lesz-e termés vagy sem és hogy mennyi pusztult el a termést ígérő virágból.

A rózsafajok elszaporodása. A 19 ik század a rózsák növényvilágának történetében valóságos felfordulás és evolucionális fejlődés századának nevezhető. És hogy milyen volt a rózsák világában ez az evolúciós korszak, arra élénk fényt vet a virágfajta változatainak rettenetes megsokasodása, a melyhez hasonló fajta szaporodás talán egyetlen más növényféléknél sem észlelhető. 1785-ben például mindössze csak 22 rózsafajtát és ezeknek 23 alfaját ismertek, más szóval abban az időben összesen 45 rózsaféleséget lehetett ismerni és megkülönböztetni, a melyek egymástól többé-kevésbé elütöttek. Az új fajok és típusok előállítására lökést Jozefin császárné, a minden idők legnagyobb rózsabarátja adta meg, a kinek Dupont nevű hirtveves kertésze volt az, a ki a császárné biztatására és kegyei elnyeréséért teljes erővel fektet rá a rózsanesemítésre és új fajták előállítására és alig néhány év alatt sikerült neki annyira vinni, hogy 1829-ben már 55 fő- és 878 mellékfajta rózsát díszlett Dupont kertjében úgy, hogy a rózsák világa nem is egy félszázadot kitevő idő alatt több mint meghuszaszorosodott. És a fajok mesterséges szaporítása azóta is állandóan folyik, úgy hogy manapság ott állunk, hogy 3500—4000-re tehető a különféle rózsafajták, variáltak és speciések száma. Ha visszatekintünk arra a 45 rózsafajtára, a mi 1785-ben állott a virágkedvelő emberiség rendelkezésére, bizony majdnem úgy tűnik föl előttünk a dolog, mintha a kertészet a rózsát tulajdonképpen csak a 19-ik században födözte volna föl.

HIREK.

Időjárás Jász-Nagy-Kun-Szolnok megyében a legutóbbi napokban annyiban javult, hogy négy nap óta nem volt eső, de annál bőségesebben esett a múlt hét derekán, e hó 17-ikén, mikor is helyenkint 32—50 mili eső is esett, e miatt helyenkint tájékára sem lehetett menni a talajnak. Az ilyen helyeken a már learatott keresztek vízben állanak, kivált a lapályosabb helyeken, a hová a víz összetorlódott. Rengeteg az ilyen helyeken a már learatott terményekben a kár. De egyáltalán sokkal nagyobb az időjárás által okozott kár, mint a mennyit a rendkívüli miniszteri terméskimutatás kitüntet, mert abban nincsen kitüntetve Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Békés és Csongrád megyékben sok helyen a buzákat tönkretett fekete rozsda és holott biztosan tudom, csak egy békésmegyei nagyközség mintegy 70—80.000 holdnyi határában a fekete rozsda annyira tönkre tette, hogy ottan egy holdra 2-től 5 métermázsa, tehát $3\frac{1}{2}$ mázsára lehet átlagban számítani. De, hát ha így van ezen megyékben, hány hely vagy megye lehet olyan, a hol eddig az ilyen károsodás figyelembe véve nem lett. Nagyon kívánatos volna ezentúl a szárazabb idő, ámbar ma már ismét esőre hajló déli széllel az idő, a már most végzőben lévő aratási időre, a hordás megkezdésére és folytatására. Az aratás ugyanis legnagyobb részben van bevégezve némi zab kivételével, vagy néhány nap múlva be lesz végezve. Szalma

legtöbb helyen sokkal kevesebb a múlt évinél. Hordás és sok helyen már a cséplés is megkezdett, utóbbi némi változó eredménnyel, ámbar most még a korábban beért javában csépelgetik. A kukorica elég szépen mutatkozik. N.

A szakirodalom magyarságáért. A »Köztelek« szerkesztősége a magyar szakirodalom nyelvének megtisztítása érdekében mozgalmat indított, melynek nemcsak az a célja, hogy a gyakran használt idegen szavakat megfelelő magyar kifejezésekkel helyettesítse, hanem az is, hogy az elrontott magyar kifejezések helyett törlémszett jó kifejezéseket hozzon használatba. E tekintetben igen jó szolgálatot tehetnek a nyelv felújítása érdekében a gyakorlati gazdák, kik a nép körében élve, annak gondolkodását és észjárását ismerik. Már pedig tudvalevő dolog, hogy a nép nyelvvel és észjárásával fején találja a szöveget még ott is, hol a tudósok alig tudnak eligazodni. A »Köztelek« vidéken élő több száz munkatársa dolgozik és gondolkodik az anyag begyűjtésén és remélhetőleg az ősz folyamán sikerül kidolgozni olyan szógyűjteményt, a mely megfelelő terjesztés révén nagyban hozzá fog járulni a kívánt cél eléréséhez. A »Köztelek«-nek ez a buzgólkodása tisztán a szakirodalom magyarságára vonatkozik, noha nemcsak itt kell keresni a konyha-latinság elnyűtt hulladékaikat, mely ugyszólván egész nyelvezetünket befertőzte. A mozgalom élén Buday Barna áll.

Az OMGE műtrágyázási kísérlete. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület buza-műtrágyázási kísérleteit az 1913/14. gazdasági évben Temes-, Arad- és Bihar vármegyékben óhajítja folytatni. E végből felkérte az ottani vármegyei gazdasági egyesületek titkári hivatalát, hogy egyenként 8—10 oly megbízható közép-birtokosoknak címét közöljék az OMGE vezetőségével, a kik hajlandók e műtrágyázási kísérleteket végezni. A szóbanforgó kísérleteket csakis teljesen megbízható gazdák bevonásával fogja az OMGE végeztetni, a kik kötelezik magukat arra, hogy az egyesület által megállapítandó kísérleti utasítást pontosan megtartsák s a kísérlet eredményéről pontosan be is számolnak. A kísérletek végzésére vállalkozó közép-birtokosnak ingyen bocsát az egyesület 1750 kilogram szuperfoszfátot rendelkezésére, de csak abban az esetben, ha az illető az OMGE tagja, illetve a mennyiben nem tag, kötelezi magát az egyesületbe a belépésre. A kísérlet végzésére a vállalkozókkal az OMGE vezetősége közvetlenül lép érintkezésbe és a szükséges utbaigazítást is megadja.

Vetőmagvizsgáló-állomás Nagyváradon. A Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez, arra kérve, járjon közbe a földművelésügyi miniszternél, hogy Nagyváradon vetőmagvizsgáló-állomást állítsanak fel. A kamara felterjesztésében utalt arra, hogy a megyében intenzív mezőgazdaságot folytatnak és ennek nyomán rendkívül élénk a termény- és vetőmagkereskedés.

Az Erdélyi Gazdasági Egyesület Lécsay Ferencz elnöklésével rendkívüli ülést tartott, melyen tudomást vettek Ghylányi Imre báró földművelésügyi miniszter bemutatkozó leiratáról. A belső ügyek elintézése után az OMGE galántai gépbemutatójára Juhász Árpádot, Jászberényi Andrást, Cséser Lajost és Rosenberger Sándort küldték ki. Szakértőkül jelölték ki a fogarasi dohánybevéltőhöz Juhász Árpádot és Kovács Bélát, majd több ösztöndíj odaítélése fölül határoztak. Tokaji László titkár jelentést tett a különböző gazdatiszadalmi gyűléseken való képviseltetésekéről, mire megbízták Török Bálint s. titkárt egy gazdatiszti szakosztály szervezésével. Végül, tekintettel a nagy árvízkarokra, elhatározták, hogy az erdélyrészi folyók szabályozása ügyében az érdekelt bevonásával országreszi értekezletet rendeznek.

Csik vármegye Gazdasági Egyesülete örömmel vette tudomásul, hogy a földművelésügyi miniszter egy Csikszeredában felállítandó bolgárrendszerű kertészeti telep költségének fedezésére megfelelő államsegítségét helyezett ki látásba. A falusi kisgazdák és mezőgazdasági munkások részére a téli hónapokban tartani szokott gazdasági háziipari tanfolyamokra vonatkozóan utasított a brassói kulturmérnöki iroda, hogy a költségvetést a miniszterhez terjessze föl s a gazdasági felügyelőség és székelyföldi ki- rendeltséggel leendő megállapodások és a köz-

ségek óhajtásának megkérdezése után a tervezetet készítse el.

Nagy gabonavásár a kolozsvári gazdapapokon. A *Kolozsvári Kereskedelmi Csarnok* — az Erdélyi Gazdasági Egyesület szept. hó 5—8. napjain tartandó kiállításai alkalmával — az EGE-vel karöltve nagy gabonavásárt rendez Kolozsváron a Csarnok helyiségeiben. A vásárhoz az Erd. min. kirendeltség támogatását is kikéri, a melynek vezetősége elvileg már hozzájárult a vásár rendezéséhez.

Országos kertészeti kiállítás Budapest. Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület Budapest a városligeti Iparcsarnokban és a körülötte elterülő térségen október 11—19. napjain nagyszabású általános kertészeti kiállítást rendez. A kiállítás iránt már most az ország minden részében igen nagy az érdeklődés és az eddigi bejelentésekből ítélve, a három év előtti nemzetközi kertészeti kiállítást is túl fogja szárnyalni méreteiben. A kiállítás tervezetét most küldi szét az egyesület titkársága. A tervezet tizenkét nagy csoportban foglalja össze a kiállítás anyagát. A legnagyobb részét a kiállításnak a disz- és kereskedelmi, kertészeti, gyümölcészeti szőlészeti és faiskolai csoportok fogják alkotni. Érdekesek lesznek a kertművészeti, virágkötészeti, kísérleti és kertészeti tanügyi csoportok, melyeknek elrendezésére szintén nagy gondot fordítanak. A kiállítás vásárokkal lesz egybekötve, nevezetesen lesz virág-, gyümölcs-, szőlő- és borvásár. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál az egyesület (Budapest, IV., Sörház-utca 3., I. 1.) titkári hivatala.

Külföldi vendégek a galántai nemzetközi gépbemutató. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által augusztus hónap 9—10. napjain Galántán rendezendő nagy nemzetközi talajmívelő gépbemutató a rendezőbizottsághoz érkezett átiratok szerint a különböző országokból származó gépgyárosok kívül képviseltetik magukat a külföldi főiskolák műszaki tanáraikkal, a német és osztrák gazdatársadalmi szervezetek, valamint többen a birtokosok köréből. A gépek kipróbálását már megkezdették és a környék gazdaközönsége erősen érdeklődik a munkálatok iránt.

Félfizetési helyek a kassai gazdasági akadémiánál. A kassai gazdasági akadémia igazgatósága pályázatot hirdet az akadémia konviktusában az 1913/14. tanévben betöltendő tíz félfizetési helyre. A félfizetési helyeket az első évfolyamra belépő szegénysorsú, iskolai tanulmányait jó sikerrel végzett ifjaknak adják. A félfizetési helyre felvett hallgatóknak a teljes ellátásért félévenként csak 120 koronát kell fizetni. A földművelésügyi miniszterhez címzett folyamodványok augusztus hó 1. napjáig az akadémia igazgatóságánál nyújthatók be.

Országos szőlőkiállítás. Az őszi nagy gyümölcészeti és kertészeti kiállítással együtt kiállítás is rendeznek. Az előkészítő munkát a Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesülete részéről Bernáth Béla országgyűlési képviselő elnöklésével egy bizottság irányítja. A kiállításban bor- és csemegeszőlőfürtöket, cserépszőlőt, szőlészeti anyagokat, eszközöket, gépeket, valamint szőlő és bortermekeket lehet bemutatni. Jelentkezéseket szeptember elsejéig fogadnak el. Egyesületi tagok térdíjat nem fizetnek. A nagyobb pinczegazdaságok borkóstoló sátrakat is állíthatnak föl.

Az Ampelologiai Intézet közli, hogy bár a hőmérséklet az elmúlt héten (jul. 10—16) még egyre 3—4 fokkal a normális alatt tartózkodott, mégsem volt már olyan hűvös, hogy a peronospora fejlődését jelentősebben meggátolhatta volna. Különösen az aránylag melegebb délvídeken s az Alföld közepén mutatkozik most a baj erősebben s az eddig mentes nyugati vidéken is kezd már jelentkezni. Tekintettel arra, hogy a peronospora az egész országban elegendő, sőt vidékenként tulságos sok nedvességre talál, komolyan számot kell vetni nagymérvű elszaporodásával, mihelyt a nedvességhez melegebb idő járul. Ujabbán a következő járásokban állapította meg az Intézet a peronospora jelenlétét: Északon és északnyugaton a báni (Trencsén m.), nyitrai (Nyitra m.), balassagyarmati, szirákai (Nógrád m.), székesfehérvári (Fejér m.), pacsai (Zala m.), marczali (Somogy m.) járásban, délen és az Alföld közepén a szentlőrinczi (Baranya m.), apatini, zentai, palánkai (Bács m.), ujmoldovai (Krasó m.), fehértemplomi, temesrékási (Temes

m.), törökkanizsai (Torontál m.), kiskundorozsmai, hódmezővásárhelyi (Csongrádm.), aradi, világosi, kisjenői (Arad m.) járásban, végül északon és keleten a sárospataki (Zemplén m.), ungvári (Ung m.), színerváraljai (Szatmár m.), halmi (Ugocea m.) és hidalmási (Kolozs m.) járásban. Az elsoroltakon kívül számos oly járásból is érkezett az Intézetbe peronosporás anyag, a mely járásokban a baj már régebben megállapított. Tekintettel arra, hogy az időjárási viszonyok folytán mindjobban terjed a fürtök peronosporától eredő megtámadása (»fürtperonospora«) s romlása úgy a fürtöknek, mint a lombzatnak bordói lével permetezését s utána a fürtöknek a minél gondosabb befúvását rézkénporral ajánljuk. A fürtök kezelése annál is inkább szükséges, mert helyenként lisztharmat meg botrytis is kezd már jelentkezni.

Pinczemesteri tanfolyam. A budafoki pinczemesteri tanfolyam igazgatósága az október hó 1. napján kezdődő új tanfolyamra, a mely a jövő évi december 31. napján ér véget, tanuló felvételére pályázatot hirdet. A tanfolyam célja az okszerű borkezelésben elméletileg, de főként gyakorlatilag rendszeresen és alaposan képzett egyének nevelése. Csak vinczellériskolát sikeresen végzett, egészséges tanulókat vesznek fel. A tanfolyam díjmentes. Szegénysorsú tanulók egész vagy fél ösztöndíjban részesülhetnek. Az egész ösztöndíj havi 50 korona, a fél 25 korona. A kérvények augusztus hó végéig annak a vinczellériskolának az igazgatóságánál adandók be, a melynél a kérvényező a vinczelléri képesítést szerezte.

Csökkenő borkivitel, emelkedő behozatal. Az Országos Statisztikai Hivatal jelentése szerint májusban a borforgalom az esztendő kezdete óta felvett irányzatot követte. A kivitel a tavalyihoz képest egyre fogy, a behozatal pedig emelkedik. Így az idén májusban kivittünk 66.434 q hordó bort (tavaly 99.433 q-t) és behoztunk 27.025 q-t (tavaly 13.731 q). Az egész öthavi forgalom a következő összegeket tünteti fel: kivittünk 323.431 q-t (tavaly 591.000 q-t) és behoztunk 194.382 q-t (tavaly 54.407 q-t). Míg tehát tavaly az első öt hónap borbehozatala és kivitele között 536.693 q különbség volt a kivitel javára, ezidén mindössze 129.049 q-val fődözi a kivitel a behozatal, a mi nagyon szánalmas eredmény. A kivitt bor értéke 15.524.000 koronát tett ki, a behozott 8.649.029 koronával szemben. A kivitt borból 311.922 q ment ki Ausztriába, 5830 q Bosznia és Hercegovinába, 4098 q Németországba (tavaly 6229 q), 306 q Oroszországba, 745 q Szerbiába és 394 q az északamerikai Egyesült-Államokba. A svájci kivitel teljesen megszűnőben van, mert az öt hónapban mindössze 29 q ment ki a tavalyi 351 q-val szemben. Megnyugvással tapasztalható, hogy az a nagy boráradat, a mely Magyarországot a hamis borok révén Ausztriából az év eleje óta fenyegette, csökkenőben van s remélhetőleg azokra az erélyes intézkedésekre, melyeket a földművelésügyi miniszter életbeléptetett, apránként meg fog szűnni. Görögországból 1049 q jött be, ez a görög bor többnyire »aszú«, mely nemcsak a tavalyi gyenge borok javítására szolgál, hanem tömegben jó forgalomba, mint a tokaji aszu veszedelmes versenytársa.

A dalmát bor-behozatal. A dalmáciai borhamisítások folytán a hamisított borok behozatalának megakadályozása végett a földművelésügyi miniszter által tett intézkedések hatása már mutatkozik. A központi statisztikai hivatal a napokban jelent május havi összes borbehozatalunk, a palackbort is beleszámítva 27.316 q volt, holott az előző január—április hónapokban havonként 40—50 ezer q közt váltakozott a behozott bormennyisége. Ezzel szemben május hónap 68.175 q bort vittünk ki külföldre. A f. év január 1-től május végéig terjedő öt havi időszak alatt összes borkivitelünk 334.582 q volt 15.912.962 K értékben, a behozatal pedig 195.825 q 8.842.536 K értékben.

A szőlők állása és a borárak. A termés-kiállítások csökkentek az utóbbi két hétben. Különösen a peronospora terjedt erősebben, ami a szüretet nagyban csökkentheti. Nagyobb peronospora beözönlést jelentenek Kecelről (Pest-megye), Erdőtelekről (Hevesmegye), Bácsalmásról (Bácsbodrogmegye), Görböczipinczehelyről (Tolnamegye), Ménesmajorról (Fejérmegye), Szilágypérről (Szilágy megye), Barbosról (Krassószörény megye), és Aranyosegerbegyről (50—80

százalék kár); (Tordaaranyosmegye). A peronosporával egyidejűleg az oidium is fellépet, sőt a Botrytis is kezd felütni fejét. Bácsalmáson a szőlőmoly második nemzedéke már megjelent, de a sok esőzés miatt az egész országban, úgy látszik, kisebb mérvű lesz az invázió. Ménesmajorról jégesőt jelentenek, ami 10—25 százalék kárt okozott. Egyáltalán a sok csapadék folytán szőlőink állása nem olyan jó, mint azt a kereskedelem, különösen az ausztriai piac, felüti és a jó közepes termés a közepesre csökkent. Ilyen változásra a kereskedelem mintha megindult volna. Így Szarazdról (Tolnamegye) jelentik, hogy már a tőkén lévő termés iránt is érdeklődtek. Szalacson (Biharmegye) és Ménesmajoron a borárak 50—60 koronán állnak, míg Ugoceában a bor ára 64—72 korona, Bácsalmáson kereslet mutatkozik, Verseczen leszállott a bor ára és 30—36 korona között váltakozik hektoliterenként. Nagyobb borkészlet csak itten van. Körülbelül 40.000 hektoliter. Találni még Kecelen körülbelül 1200—1500 hektolitert. Hevesben kevés tavalyi bor van. Somogyban és vidékén minden tavalyi bort eladtak. A szőlő napszámviszonyai nem a legrózsásabbak. Az aratás közbejött erősen érezteti hatását és a permetezéshez szükséges munkálathoz nem lehet elegendő munkaerőt állítani.

Állami gyümölcsfacsemeték kiosztása. A gyümölcsfatermelő vidékek oltványszükségletét addig is, míg az ország minden vidékén lesz nagyobb faiskola, nem lehet úgy kielégíteni, hogy a gyümölcsfaoltványokért tolyamodókat egy meghatározott faiskolához lehetne utalni. Ez okból az állami gyümölcsfaiskolákban termelt oltványokat a földművelésügyi miniszterium gyümölcészeti osztálya osztja ki. A folyó évben gyümölcsfaoltványokért vadcesmetékért és diszfakért július 31-ig kell a földművelésügyi miniszterhez folyamodni. Az elsőosztályú alma, körte, szilva cseresznye, meggy és dióoltványok ára 80 fillér, a másodosztályuaké 40 fillér. Az első osztályú barackfakék ára 60 fillér, a másodosztályuaké 30 fillér. A törpe oltványok ára 80 fillér. Ingyenesen csak azok a kisgazdák kaphatnak gyümölcsfaoltványokat, akik községi bizonyítvánnyal igazolják, hogy az év során elemi kárt szenvedtek. Teleps községek kisgazdáinak és munkásainak, egyházaknak és tanítóknak, állami és törvényhatósági tisztviselőknak, továbbá a filoxera által elpusztított szőlők kisbirtokosainak az előírt árakból kedvezményt adnak. Olyan faiskoláknak, melyeket egyházak, egyesületek tartanak fenn, vadcesmetét ingyen adnak. A kérelmek egykoronás bélyeggel látandók el s elfogadhatják őket a faiskola kezelők és miniszteri kirendeltségek is.

Pezsgő- és borkiállítás Kolozsváron. Az EGE szeptember havi kiállításainak egy külön csoportjában pezsgők, borok, likőrök, konyakok, pálinkák (seprő, törköly stb.) is lesznek kiállítva és díjazva.

Rózsaoajtermelés Magyarországon. A kolozsvári állami gyógynövény-telep a szófiai osztrák-magyar konzulátustól a múlt év tavaszán ötven tö bulgáriai rózsát kapott, melyet tovább gondozott, ezenkívül Farkas Zsigmond hangácsi katolikus plébános nyolcz tö régi czentifoliát adott a telepnek. A rózsatelepen tizenkét féle rózsafajta van képviselve és valamennyivel olajnyerési kísérletek történtek. Az olajrózsákkal eddig végzett kísérletek eléggé biztatók s azért a telep vezetője a rózsaoajtermelést nagyobb mértékben kiterjesztendőnek véli mert ezzel itthon volna előállítható olyan cikk, a melyben a szükségletet csakis külföldi behozattal lehetett kielégíteni. Ha Németország, Franciaország és Oroszország tud magának hazai termésű rózsavizet és rózsaoaját termelni, nálunk, a kik közelebb vagyunk a rózsák klasszikus termelési helyéhez, a Balkánhoz, ez a termelési is bizonyára lehető. Hacsak a rózsaviz előállítása biztosíthatnák a fogyasztásnak, ez is nyereség volna az országnak. Kétszeresen fontos ez a körülmény ma, mikor a balkáni háború a híres Drinápolyvidéki rózsakultúrák nagy részét elpusztította, a rózsaoaját termelő vidékeket feldulta és a mikor a rózsaoajtermeléssel foglalkozók nagy része a csatamezőn elvérzett. A nemzetközi piac ezt bizonyára meg fogja érezni és ezért látszik jelentékenynek a kolozsvári telep munkássága, a mely bizonyára rá fogja a termelők figyelmét irányítani az új és sikert ígérő termelési ágra, annyival inkább, mert az erdélyi része-

ken hasonló a természeti viszonyok, mint a Balkánon.

A szeszadótörvényre vonatkozó 1908: XXVIII. t. cz. 88. §-a értelmében a mezőgazdasági és ipari szeszfőzdektől évente elvont kontingensért nyújtandó kártalanításra csak azon szeszfőzdek tarthatnak igényt, melyek a szeszfőzdekből kikerülő moslékot vagy maguk használják fel, vagy pedig hazai gazdaságoknak adják el.

A törvény ezen rendelkezése alapján beérkezett jelentések szerint a folyó év július 1-től szeptember 30-ig terjedő időszakban Gschwindt r.-t. budapesti cégnél 1000 q, Hirsch Ödön kolozsvári cégnél 3600 q, Neuman Testvérek aradi cégnél 5000 q és Mayer Miksa száva marofi (Horvátország) cégnél 723 q szárított szeszmoslék kerül eladásra.

Felhívjuk ezúton is az ország gazdaközönségét, hogy a mennyiben szeszmoslékra szüksége lenne, annak beszerzése végett forduljon közvetlenül fentnevezett szeszfőzdevállalkozókhoz.

Késői aratás — Késői szüret. A rendelkezéses időjárás egészen megváltoztatta a mezőgazdasági munkák rendjét. Az idén bizony nem Péter Pálkor kezdődött az aratás, több mint bizonyos, hogy a szüret is jóval később lesz, mint rendesen lenni szokott. A vasuton utazó ember szinte csodálkozva látja, hogy olyankor, amikor már lépten-nyomon cséplőgépet pillant meg az ember szeme, még asztagokat sem lehet látni. Nem késő tehát még a termést tűz ellen, a szőlőt pedig egy esetleg később bekövetkező jégverés ellen bebiztosítani. A gondos, számitani tudó gazda bizonyosan meg is teszi a maga kötelességét, azoknak pedig, akik erről megfeledkeztek, figyelmébe ajánljuk, hogy tűz és jég ellen a gazdaközönség önjerejéből létrehozott altruisztikus alapon nyugodó biztosító intézményénél: a **Gazdák Biztosító Szövetkezeténél** lehet a legmegtérülőbb feltételek mellett a biztosítást megkötni.

Kereskedelem, tőzsde.

Napijelentés a gabonátőzsdéről.

1913. július 25. —

A malmok ma jobb keresletet tanúsítottak a forgalomba került búzákat iránt és 25.000 mm. búzát vásároltak, 5—10 fillérrel drágábban. — A többi cikkeket irányba szintén szilárd.

Eladatok:

- Buza. Tiszavidéki:** 900 mm. 80 kg. 23.70 K, 100 mm. 78.5 kg. 23.20 K, felsőtiszai.
- Pestvidéki:** 100 mm. 79.5 kg. 23.40 K, 200 mm. 78 kg. 23.20 K, 200 mm. 78 kg. 23.10 K, 100 mm. 77 kg. 23.10 K.
- Bácskai:** 1000 mm. 75.3 kg. 22.80 K, 4000 mm. 74.8 kg. 22.70 K.
- Raktárból:** 1000 mm. 76.8 kg. 23.05 K, 1450 mm. 76.3 kg. 22.90 K, 1500 mm. 76 kg. 22.90 K, 2750 mm. 76 kg. 22.90 K, 1000 mm. 76 kg. 22.90 K, 2000 mm. 76 kg. 22.50 K, 300 mm. 76 kg. 22.65 K, 4550 mm. 78 kg. 23.20 korona.
- Ujbuza. Tiszavidéki:** 600 mm. 80 kg. 23.60 K, minta szerint, 1000 mm. 79 kg. 23.50 K, minta szerint.
- Felsőmagyarországi:** 100 mm. 80 kg. 23.40 K, **Pestvidéki:** 100 mm. 80 kg. 23.40 K, 300 mm. 80 kg. 23.40 K, 1000 mm. 79 kg. 23.35 K, 200 mm. 79 kg. 23.10 K, minta szerint 500

mm. 76 kg. 23.— K, augusztusi szállításra, 500 mm. 76 kg. 23.— K, aug. száll
Mind három hónapra.
Rozs. (ó) 200 mm. 17.75 K, (uj) 500 mm. 17.60 K, msz., 500 mm. 17.75 K, 300 mm. 17.55 K, 100 mm. 17.50 K 100 mm. 17.50 K, 200 mm. 17.50 K, paritásra.
T.árpa. (uj) 300 mm. 16.10 K par msz.,
Zab. 280 mm. 18.— K, 300 mm. 18.— K.
Tengeri: (magyar) 100 mm. 16.60 K, (román) 400 mm. 16.80 K 306 mm. 19.60 K
Az árak 100 kg.-kint értendők.
A határidőpiac a kedvezőtlen időjárás folytán szilárd. Készáru 10 fillérrel drágább.

(Déli zárlat.)

Buza 1913. májusra ..	10.55—10.56
Buza októberre.....	11.47—11.48
Rozs áprilisra	9.25— 9.26
Rozs októberre	9.35— 9.36
Zab áprilisra	9.73— 9.74
Zab októberre	8.46— 8.47
Tengeri 1913. májusra..	8.02— 8.03
Tengeri júliusra	8.12— 8.13

Készáru-tőzsde 1913. július 25-én.

Fajta	100 kilogramm készpénz ára Budapestén		100 kilogramm készpénz ára Budapestén	
	Kor.-tól	Kor.-ig	Kor.-tól	Kor.-ig
Buza:				
Tiszavidéki	75	—	79	23.—
"	76	22.40	80	23.05
"	77	22.60	81	—
"	78	22.75	82	—
"	75	—	79	22.75
Fehérmegyei	76	22.50	80	22.85
"	77	22.30	81	—
"	78	22.85	82	—
"	75	—	79	22.85
Pestvidéki	76	22.30	80	22.95
"	77	22.50	81	—
"	78	22.55	82	—
Bánsági	—	—	—	—
"	75	22.—	79	—
"	76	22.30	80	—
"	77	22.50	81	—
"	78	22.55	82	—
Bácskai	75	22.10	79	—
"	76	22.30	80	—
"	77	22.50	81	—
"	78	22.65	82	—
Rozs elsőrendű uj			17.85	17.95
középmínőségű (uj)			17.50	17.65
Árpa takarmányárú elsőrendű			16.40	16.80
másodrendű			300	—
Köles			18.70	19.10
Zab elsőrendű (uj)			17.50	18.—
középmínőségű (uj)			16.50	16.70
Tengeri belföldi uj			16.75	17.—
román v. bolgár			—	—
Repcekaposztja			—	—

S Z E S Z.

Nagyobb kínálat és gyéresebb kereslet mellett a szeszárak valamivel olcsóbb árban zárulnak.

Elkelt **finomított szesz** nagyban adózva 205.50 206.50 koronáig, adózatlanul 66.50—67.50 koronáig, míg ellenben másodkézből olcsóbb ajánlatok voltak. **Kisebb tételek** adózva 1—2 kor. drágábban keltek.

Denaturált szesz hordóval együtt 54—55 koronáig kelt el. Tartányáru olcsóbb árban volt ajánlva, főleg későbbi szállításra.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről élénk a kínálat -s több tétel 57.50—58.50 koronáig kelt el fix árban. Exkontingens nyersszesz 37.50—38.50 koronát ajánlanak vevők.

Budapesti zárlatárak nagyban:

Finomított szesz nagyban	205.50—206.50	K
Finomított szesz adózatlan	66.50—67.40	»
Nyersszesz adózva	203.50—204.50	»
Denaturált szesz	54.50—55.—	»

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca, 1913. július 24-én. A székesfővárosi vásár-igazgatóság jelentése a »Gazdasági Lapok« részére.) Felhozatott a szokott községekből 94 szekér réti széna, — szekér muhar, 12 szekér zsupszalma, 11 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, 44 szekér egyéb takarmány (luczerna és zabosbüköny stb.), 100 zsák zsecska.

A forgalom közepes.
Arak q-ként fillérben a következők:
Réti széna I. r. 860—960, réti széna II. r. 600—820, réti széna csomagolása 500—540, muhar ———, zsupszalma 400—560, alomszalma 380—440 takarmányszalma ———, tengeriszár ———, egyéb takarmány ———, zabos-büköny 640—840 ———, löhere ———, luczerna 640—000 (uj), köles ———. sarju ——— szalmaszezska 460—500.
Összes kocsiszám 172. Összes súly 194.400 kilogramm.

Kimutatás

A hazai nyilvános áruraktárak és szövetkezeti gabonaraktárak gabona és őrleményforgalmáról és készleteiről.

1913. július 12-től 1913. július 19-ig.

A forgalom és készletek részletezése	mennyisége métermázsákban				
	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri
I. Készlet és forgalom.					
Készlet 1913. júl. hó 12-én.	596959	98880	38548	141606	358392
Betét 1913. júl. 12-től rozás 1913. júl. 19-ig	12836	920	687	5317	119887
Kitét 1913. júl. 12-től rozás 1913. júl. 19-ig	78856	31644	5195	27200	95654
Készlet 1913. júl. hó 19-én.	530969	68156	34040	119713	382625
II. Az 1913. július hó 12-én megállapított készletek részletezése.					
A) Nyilvános áruraktárak					
Barcs	556	1712	—	6360	91653
Berettyóújfalú	29	397	—	—	—
Békéscsaba	20729	264	4	130	7234
Brassó	2309	—	60	1075	2112
Budapest	366283	18107	69	56542	75280
Csáktornya	329	408	3353	139	2834
Czegléd	1784	104	303	290	2379
Debreczen	4195	5385	38	125	420
Déaványa	11491	513	28	22	572
Érmihályfalva	808	2886	—	27	440
Fiume	10630	60	2620	31523	93988
Győr	4388	2787	1177	197	17341
Kaba	—	—	—	—	—
Karczag	2671	—	—	—	—
Kassa	690	1037	474	156	4511
Kisújszállás	3156	498	34	30	—
Kisvárd	300	1600	—	—	200
Kolozsvár	—	—	—	—	—
Marosludas	—	—	—	—	—
Maros-Vásárhely	1584	311	139	537	91
Mátészalka	104	150	—	84	—
Mezőkaszon	70	—	—	—	—
Mezőtur	12468	—	24	—	—
Miskolc	8909	806	1860	770	393
Nagybecskerek	5408	—	—	—	13513
Nagykanizsa	552	16599	11421	1087	2238
Nagykároly	106	2158	—	—	87
Nagyszalonta	14399	—	—	604	—
Nagyszében	308	248	212	828	3832
Nagy-Várad	706	193	—	258	614
Nyíregyháza	1088	6955	401	94	1475
Nyitra	2877	279	686	—	—
Pancsova	1340	—	—	—	2272
Pozsony	—	—	—	—	—
Szarvas	1453	54	111	251	840
Szatmár-Németi	—	—	—	—	—
Szeged	4923	2000	—	2	2168
Szombathely	312	—	9116	—	—
Temesvár	6965	4	—	511	6606
Veszeg	3620	56	380	521	5826
Eszék	—	—	—	363	587
Szécsény	305	—	—	2805	8153
Zágráb	—	1158	—	11668	204
Zimony	—	—	—	—	—
B) Szövetkezeti gabonaraktárak.	7830	65	293	971	172

Laptulajdonos és főszerkesztő: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Felelős szerkesztő: **BUZZI F. GÉZA.**
Társzerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

ÚJ!

Ne vásároljon semmiféle kisebb szántógépet, míg **50-65 HP**

Mc LAREN-féle tulhevitős magajáró gőzekémet meg nem tekintette.

E gép részt vesz a Galánta-i versenyen.

Utólérhetetlen csekély garantált szénfogyasztás. • Minimális vízfogyasztás. • Minden más gépet felülmúló teljesítőképesség. • 100% üzemköltségmegtakarítás minden más szántógéppel szemben.

Ugyancsak ajánlom legújabb típusu kettős **McLaren-féle** gőzekéimet.

FLEISCHL SAMU cég, Budapest, V., Nádor-utca 28.

„CLIMAX“
 nyersolajmotor
 Pénzt takarít meg!!

Legolcsóbb, legbizto-
 sabb üzemerő. — Ver-
 senyképes árák. —
 Elsőrangú minős'g. —
 Több 100 referenzia.

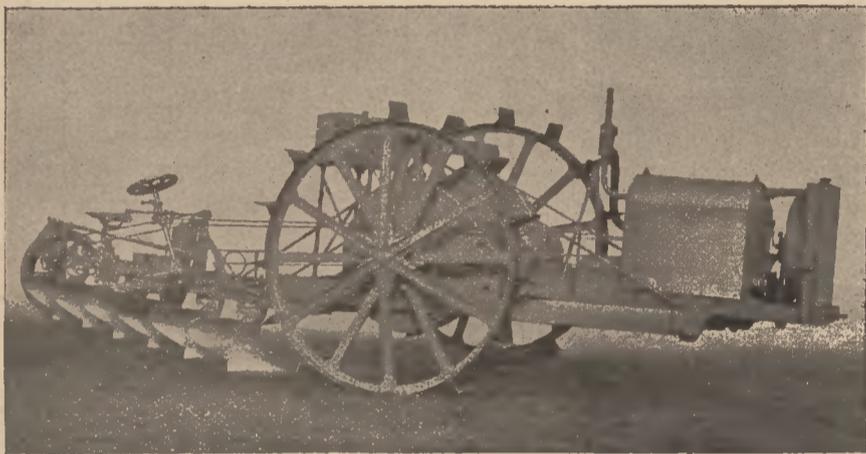

KÉRJEN AJÁNLATOT.

BACHRICH és TÁRSA
 Betéti társaság
 Budapest, V/v., Váci-körút 59.
 Telefonszám: 71-01. ☐☐ Sürgőnycim: „CLIMAX“

STOCK MOTOREKE

erős, könnyű, egyszerű, olcsó.

Üzemben megtekinthető. Részt vesz a galántai ekeversenyen.
 Minden ekeversenyen **első** díjat nyert.
 Közel 700 eke dolgozik **kifogástalanul**
 a legkülönbözőbb talajviszonyok mellett.

Vezérképviselőt:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

okl. gépészmérnökök mérnöki irodája

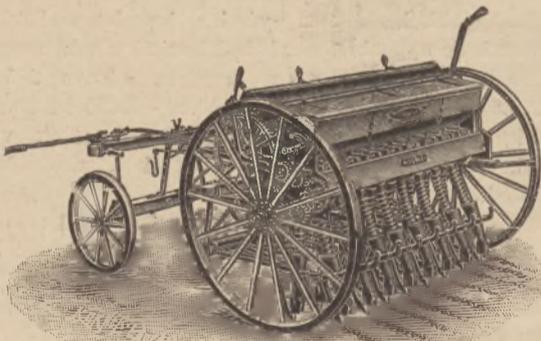
BUDAPEST, V. KER., KLOTILD-UTCZA 4. SZÁM.

KÉPVISELETÜNK: Duna-Tisza köze, Tiszántul és Erdélyben: **DÉNES B.** betét
 társaság, Budapest, V., Lipót-körút 15.

SZAB. „REKORD II” műtrágyavetőszer-
 kezettel kombinált sorvetőgép.
Sorba vet! Sorba trágyáz!

A LOSONCZI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG GYÁRTMÁNYA.

**A sorbatrágyá-
 zás nagy termés-
 többletet ered-
 ményez.**

**A sorbatrágyá-
 zás által tetemes
 műtrágyamegta-
 karítás érhető el.**

SZAB. „REKORD II”

a létező legtokéletesebb sorvetőgép, a leg-
 ideálisabb műtrágyaszóró, az egyedüli ki-
 fogástalanul működő kombinált vetőgép, be-
 szerzési ára a jelentékeny műtrágyamegta-
 karításból és tetemes terméstöbbletből már
 az első évben megtérül.

Saját érdeke minden gazdának, hogy mielőtt vetőgépet vesz, érdeklődjék a „REKORD II” vetőgép iránt.

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST.

Fióktelepek: Nagyvárad, Debreczen, Temesvár.

Horváth István mezőteri gazdaságában
 az országos tenyészállatvásárok alkalmával többszörösen kitüntetett
Karakul-juhtenyésztéséből
 40 db 1-4 éves **Kos** és 70 db
 számfeletti **2-6 éves**
 számfeletti **anyajuh eladó.**

Nincs többé csökönyös ló.
 Eljárásom szerint minden rugós stb. rosszindulatú lovat (de csak egészségeset, nem pedig vakot vagy butacsirásat), rövid néhány óra alatt megszeli-
 és engedelmessé teszem úgy, hogy eljárásom után egyszerűsmindenkorra engedelmessé válik. Mintha csak látnám, hogy önök mily kétéltűek rázzák a fejüket, pedig ez így van. Kívánatra szíve-
 en bemutatok a sok elismerő nyilatkozataimból néhányat, a legilletékesebb helyekről a cs. és kir. közös hadseregtől, a m. kir. honvédségtől, a cs. és kir. Állatorvosi Főrektorátusától Wienből, továbbá ura ágoktól száz meg száz elismerőnyilatkozatot és hálairatot, melyek mint emberöltői ügyességemről üdvözlő hangon nyilatkoznak. Kijelentem azt is, hogy ha valaki úgy vélekedne, hátha munkám nem sikerülne, — a mi nálam különben ki van zárva — mégis megjegyzem, ez esetben egyetlen egy állást se igényelek. Ennél kedvezőbb feltételeket senki se helyezhet kilátásba. Levélbeli tudakozásokat elfogadok és gyorsan elintézek. Ezer József kitüntetett patkó m. és szelídítő Tolna, Tolna m.

Eladok engedelményt, vagy az egész szabadalmat, melyről „**víztele-
 lenítés artézi kutak által.**” Magyar szab. szám 56069. Osztrák 495891. Ezen találmány a gazdaságok részéről kiváló fontossággal bír. A feltaláló birtokán egy ilyen telep, méréseket költségek mellett eredményesen funkcionál. Megke esések:

FR. BARANOWSKI mérnök
 Posen 0. 5, Talstr. 1.
 ozimre kéretnek.

Szeszgyári iroda
FREY LAJOS
 okl. vegyész

elfogad jutányos feltételek mellett minden szakbavágó munkát, mint üzemi ellenőrzést, átalakítást stb. Továbbá szeszgyárak, szeszfinomítók tervezését, építését, költségvetések, berendezések felülbíráását, nemkülönben a szesz értékesítését és az összes gazdaságba — gazdasági iparba vágó gépek beszerzését, valamint mindenemű gazdasági megbízatást.

BUDAPEST,
 V. kerület, Ügynök-utca 16., III. emelet 4.

szőlő trágyázása.

Irta **ORDÓDY LAJOS.**
 Ára 3 korona.
 Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K. Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.
 Megszerezhető a **Gazdasági Lapok** kiadóhivatalában Budapest, József-utca 15.

LÖSCHNIGG ANTAL papír nagy-kereskedése **GRAZ** Griesgasse 4.
 alkalmas megvételre ajánli:
Csomagoló papírt almáshordók és ládák kirakására.
Finom vágott burkolópapírost, fehér vagy színes, asztali gyümölcsnek.
Legfinomabb papirgyapotot, asztali gyümölcs rendezése és csomagolásához.
Selyem nyiradékot, színeset és csomagolási czélokra.
Fagyapotot,
Szállítási czimkéket.
Befőzéshez pergamentet ívekben vagy tekercsekben.
Valódi pergament papírost tekercsekben, szőlő, szárnyas, hal, vad, sajt és vaj csomagolására.
Perganyppapírost vaj csomagolására.
Wieni fogóövet. Faszalagpapírost, rovarenyvet, gyümölcs- és szőlővédő zacskókat.
 Mintákkal és árjegyzékkel szolgálunk.

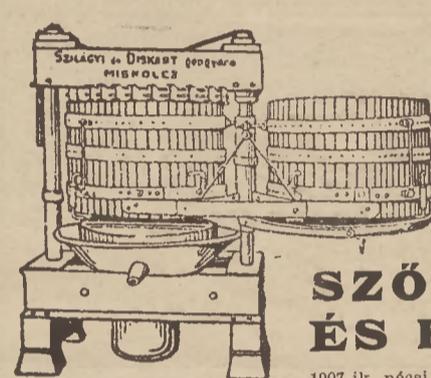
A Heller-féle „KING”
 gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az ecsetmunka 20-szorosát teljesíti.
 Legnagyobb megtakarítás időben, pénzben és anyagban!
 A „King” kiváló gyorsmeszelő- és fertőtlenítő-gép sokoldalú használhatósága miatt **egy mezőgazdaságban sem nélkülözhető.** A szivattyuk teljesen tömör sárgarézből készülnek, javítások majdnem teljesen kizártak. „King” tömlővezetékekkel **többet teljesít, mint 20 ember ecsettel** és mindenféle állványozást és elölmunkátot feleslegessé tesz. Ezen gép egy nap alatt kifizetődik.
 Gyártok azonkívül:
PITTORE és TRIUMPH nevű gyorsmeszelőt is.
 Meszelőm szivattyui azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát **nincsen eldugulás nincsen piszkálás.** Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy hárommagú szóróal) **60 koronától 320 koronáig.**
IG. HELLER BÉCS, II., Prater Schrotzbergstrasse 1.
 Kérjenek leírást. Képviselők kerestetnek.

KLISÉKET
 MINDENMÉLY NYOMTATVÁNYOKHOZ
 SZÉP ÉS TISZTA KIVITELBEN
 PONTOSAN ÉS OLCSÓN
 HÉSZIT
KOBLINGER GYULA
 PHOTOKINOGRAFIAI MŰINTÉZETE
BUDAPEST
 VII. CSENCERI UT. 22.
 VIDÉKI MEGRENDELÉSEK IS PONTOSAN ESZKÖZÖLTETNEK.

Sertés-eladások és vételek legjobban és legpontosabban eszközöztetnek, úgy sovány, mint hizott állapotban.

URL REZSŐ sertésbizományosnál
 Budapest, VIII., Népszínház-utca 22.
 (Folgyári sertézfőde bérpalota.)
 Telefon 97 — 85 interurbán. — Felvilágosítással készséggel szolgál.

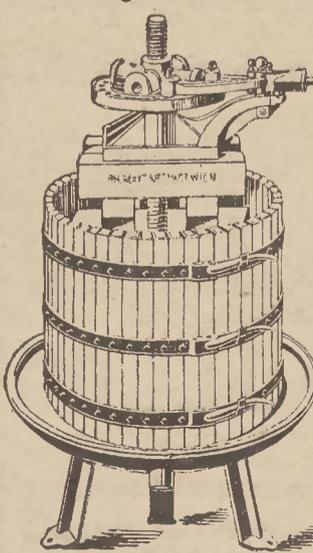
GABONA
 (buza, rozs, árpa, kukorica, zab stb.) valamint **bor, must** a legmegbízhatóbban vásárolható az
ÓKÉCSKEI GAZDASÁGI EGYESÜLET
 után. A tőlünk vásárló kereskedő urak ókéskei tartózkodásuk idején, modern székházunkban ingyenes szállást kapnak. Megbízó soraival okvetlen keresse fel az **Ókéskei Gazdasági Egyesületet, Ókésckén.** (Pestm.)

1902-ik borászati kiállítás, Eger I-ső díj, diszoklevél és aranyérem.
BORSAJTÓK.

 Legújabb rendszerű könyökszorozott „Kossuth”, „Hegyalja” és „Aczel-orsós” a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói. — Legújabb rendszerű **viznyomású hidraulikus kettős kosaru sajtók**, nagyüzemi préseléshez. — **Sajtóink foelnyo:** A must sehol nem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erőfeszítés A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!
SZÖLLŐZUZÓK ÉS BOGYÓZÓK.
 1907-ik pécsi kiállításon aranyérem és diszoklevél.
 Legújabb alumínium kuphengerű szőlőzuzógépek. — **Árjegyzék ingyen!**
SZILÁGYI és DISKANT GÉPGYÁRA MISKOLCZON.
 1902. orsz. gazdasági kiállítás, Pozsony I-ső díj, aranyérem.

KOLLARIT-BÖRLEMEZ
 RUGANYOS VIHAR-BIZTOS és IÓOTALLO SZAGTALAN FEDÉLLEMEZ

 „Kollarit”-börlemez kaucuk-kompozícióval bevont szagtalan fedéllemez.
 „Kollarit”-börlemez mezőgazdasági és gyári épületekre a legalkalmasabb.
 „Kollarit”-börlemez vízmentes és a legnagyobb viharok is ellentáll.
 „Kollarit”-börlemezt nem kell mázolni és így fenn tartási költséget nem igényel
 Gyárt a:
KOLLÁR ÉS TÁRSA, BUDAPEST.
 Központi iroda: V., Pozsony-ut 2/c.
 Törzsgyár:
KOHN ÉS FRIED, UJPEST.

Legmodernebb berendezésű különleges-gyártelepünk
40 év óta áll a sajtógyárak élén és legjobb hírnévnek örvend.
 Kérjen különleg-árjegyzéket 176. számú, bor- és gyümölcs-sajtókról, teljes must-telepek, hidraulikus sajtók, gyümölcs- és szőlő-malmok, szőlő-morzsolók stb.
700-nál több érem és első díj.
Ph. Mayfarth és Társa
 Wien II. Taborstrasse 71.
 1500 munkás. Képviselő kerestetik.

1901-ik temesvári kiállítás I-ső díj diszoklevél.

